

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

11^E JAARGANG

WOENSDAG 11 AUGUSTUS 1926

No. 554

INHOUD.

	Biz.
DE BELASTING-ONTWERPEN COLIJN DE GEER II door <i>Prof. Mr. M. W. F. Treub</i>	704
De voltooiing der Nederlandsch-Indische Muntzuivering door <i>Mr. Dr. B. J. F. Steinmetz</i>	706
Wetsontwerp nadere bepalingen omtrent de heffing van Invoerrecht en van Statistiekrecht door <i>J. van der Poel</i>	707
AANTEKENINGEN:	
Het Duitsch-Zwitsersche Handelsverdrag en het stel- sel van tariefcompensatie	709
Goudprijzen en discontopolitiek der Javasche Bank.	711
Indexcijfers van groothandelsprijzen	713
Chineez-immigratie in Nederlandsch-Indië en Be- volkingrubbercultuur	713
MAANDOIJFERS:	
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen Statistisch Overzicht van den economischen toestand van Nederland	714 715
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	716—722
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

*Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco;
Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron
Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Jan Schilthuis; Mr.
Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.*

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. G. M. Verrijn Stuart.*

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink.*

Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het
Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rot-
terdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-
rekening No. 6729.*

10 AUGUSTUS 1926.

De geldruimte nam deze week nog weder sterk toe. Callgeld was bijna niet te plaatsen en ook naar wissels en op prolongatie was de vraag gering. Particulier disconto liep daardoor terug van $2\frac{11}{16}$ pCt. tot $2\frac{1}{2}$ pCt., terwijl de prolongatierente van 3 op $2\frac{1}{2}$ pCt., slot $2\frac{1}{2}$ pCt., terugging.

* * *

De weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft een ontspanning na de maandwisseling te zien. De post binnenlandsche wissels vertoont een vermindering van f 2,7 miljoen. De beleeningen daalden met f 16,3 miljoen. De rekeningcourant saldi van anderen namen echter eveneens af en wel met f 2,9 miljoen. De bankbiljettencirculatie blijkt f 22,7 miljoen lager te zijn dan de vorige week.

De portefeuille buitenlandsche wissels is van f 227 miljoen teruggelopen tot f 219 miljoen. De voorraad gouden en zilveren munt is met een onbeteeke- nend bedrag toegenomen; in den voorraad muntma- teriaal kwam geen wijziging. De diverse rekeningen onder het actief zijn met f 6,2 miljoen afgenomen.

De creditstand van het Rijk, welke de vorige week f 3,5 miljoen bedroeg, maakte plaats voor een debet van ruim f 3,5 miljoen. Het dekkingspercentage be- draagt bijna 52.

* * *

De stijging van den frankenkoers maakte onder in- vloed van de politieke successen der Fransche regee- ring nog een flinken voortgang. Geopend op 6,30 voor Parijs en 6,45 voor België werd reeds Woensdag 7,40 en 7,25 betaald. Hierop trad een kleine reactie in, veroorzaakt door slechte bankstaten, maar Vrijdag ontstond opnieuw een sterke hausse, waarbij voorbij- gaand 7,75 en 7,40 werd betaald. Daarna begon een flauwere stemming de overhand te krijgen, die ook in de nieuwe week aanhield; de daling bleef echter be- perkt, zoodat gisterenavond na eenige wisselingen Parijs voor 7,25 en België voor 6,95 werd afgedaan. Lires waren eveneens vrij belangrijk hooger. De goud- wissels waren alle vast. Vooral Londen kon niet on- belangrijk stijgen; geopend op ca. 12,10 werd Zater- dag voor $12,11\frac{1}{2}$ afgedaan, niettegenstaande voor zeer groote bedragen kolen over Rotterdam werden ver- handeld. Waarschijnlijk doet de sterke ruimte op de geldmarkt een zoodanige vraag naar Engelsche lange wissels ontstaan, dat het aanbod van ponden voor kolenleveranties volkomen geneutraliseerd wordt. De overige koersen waren bijna onveranderd, alleen Ma- drid was zeer flauw. Van 38,15 daalde de koers tot ca. $37,12\frac{1}{2}$, waarna een kleine verbetering tot $37,45$ intrad.

LONDEN, 9 AUGUSTUS 1926.

Gedurende de vorige week was er weinig beweging in de Wisselmarkt. 3-maands wissels noteerden $4\frac{1}{4}$ — $\frac{5}{16}$ en Treasuries $4\frac{5}{16}$.

De vraag van buitenlandsche zijde naar Handels- wissels blijft aanhouden, maar de wissels zijn schaarsch.

Geld is gedurende de laatste week tamelijk gemak- kelijk geweest, maar wij zitten midden in de „Ho- liday Season” en zaken in de City zijn bepaald stil geworden.

De Wisselmarkt voor francs is aan het einde der week ook veel rustiger geworden, hoewel de gebeur- tenissen op politiek gebied in Frankrijk met aandacht gevolgd worden.

Slot heden: Dollars $4,86\frac{1}{4}$, Guldens $12,11\frac{1}{2}$.

DE BELASTING-ONTWERPEN COLIJN—DE GEER.

II.

De in mijn vorig artikel medegedeelde verhoudingscijfers betreffende de toeneming der inkomens en vermogens tusschen 1914 en 1923 bevestigen in de eerste plaats den algemeenen indruk, dat er een wijziging gaande is in de verdeling van het maatschappelijk inkomen en vermogen ten gunste van de lagere groepen. Dit verschijnsel is in hoofdzaak verblijdend. Onverdeeld gunstig is het evenwel helaas niet. Het is niet uitsluitend te verklaren uit het opkomen van lagere inkomensgroepen tot hogere, maar ten deele ook uit het afzakken van een deel der laatste groepen naar de rijen der eerste. Dit nu is zeker niet gunstig; niet alleen niet voor de betrokkenen zelf, maar evenmin uit een algemeen maatschappelijk standpunt bezien. De algemeene toestand wettigt intusschen, naar het mij voorkomt, het vermoeden, dat het zooveel grotere accres der bescheiden *inkomens* meer aan het opkomen uit lagere groepen dan aan het afzakken naar lagere is toe te schrijven.

Minder gunstig staat de zaak er voor wat betreft de verandering in de verdeling van het maatschappelijk *vermogen*. Ook hier is de grootere toeneming van de kleinere vermogens als sociaal verschijnsel onmiskenbaar een voordeel. Maar het komt mij voor, op zijn minst genomen waarschijnlijk te zijn, dat hier het afzakken uit de hogere groepen naar de lagere van nog meer invloed is geweest dan het opklimmen tot de grens der belastbaarheid en van de eerste tot de tweede groep. Die waarschijnlijkheid wordt haast zekerheid, wanneer men — gelijk ik in het vorig artikel deed — rekening houdt met de afneming der waarde van het geld sedert den oorlog. Men ziet dan, dat er in de hogere groepen niet alleen geen voor- maar zelfs achteruitgang van het totaal der vermogens plaats had.

Hiermede komen wij tot „des Pudels Kern”. In de groepen van vermogens boven *f* 200.000 had er in het tijdperk, dat wij aan de hand der thans bekende gegevens in oogenschouw konden nemen, niet kapitaalvorming maar kapitaalintering plaats. Dit klopt trouwens met den algemeenen indruk van den toestand. Tegenover een categorie van „nouveaux riches”, die in en na den oorlogstijd is opgekomen, staat een groote groep van voorheen vermogenden, die sterk achteruitgingen.

Brengt men de gegevens, die uit de tabellen, opgenomen in mijn vorig artikel, zijn te trekken, met elkander in verband, dan krijgt men een nog beter inzicht in den toestand. In alle groepen is het accres van het inkomen grooter dan dat van het vermogen, doch de verhouding tusschen de inkomens- en de vermogenstoening is in de lagere groepen van inkomens voor den vermogensaanwas veel ongunstiger dan in de hogere. Dit is trouwens een normaal verschijnsel. Van het lagere inkomen *kan* nu eenmaal procentsgewijze minder worden bespaard en gekapitaliseerd dan van het hogere revenu.

Bedenkelijk wordt de zaak eerst, wanneer de lagere kapitaalvorming in de verbrede klasse der kleinere inkomens niet wordt gecompenseerd door een hogere in de relatief geslonken groepen van grootere inkomens, gelijk — zooals wij zagen — sedert den oorlog het geval is. Rekening houdend met den achteruitgang van de waarde van het geld, kwamen wij in het vorig artikel tot de conclusie, dat de toeneming van het belastbaar vermogen tusschen 1914 en 1923 nog 14 pCt. bedroeg, d.w.z. gelijken tred hield met de toeneming der bevolking in datzelfde tijdperk.

Jammer genoeg is die conclusie, hoewel op zichzelf genomen niet onjuist, toch niet bruikbaar zonder een correctie. Vóór 1918 werd het onroerend vermogen in de vermogensbelasting aangeslagen op grond van de belastbare opbrengst ervan, volgens de grondbelasting. Sedert dien wordt het voor de vermogensbe-

lasting evenals de andere vermogensbestanddeelen aangeslagen naar de verkoopwaarde. Uit de gepubliceerde gegevens dezer belasting is niet na te gaan welk verschil dit maakt. Doch uit tabellen, die bij de voorbereiding der wetswijziging werden opgemaakt en bij de stukken gevoegd, is af te leiden, dat, indien reeds in 1914 het onroerend naar zijn verkoopwaarde was aangeslagen geweest, de vermogensbelasting in dat jaar een cijfer van het belastbaar vermogen zou vertoonen, dat omstreeks *f* 800 miljoen hoger zou zijn geweest, dan de officieele statistiek aangeeft.

Brengt men deze correctie aan, dan wordt het cijfer van rond 7.5 milliard voor het belastbaar vermogen boven *f* 16.000 in 1914 verhoogd tot omstreeks 8.3 milliard. Vergelijkt men nu hiermede het belastbaar vermogen in 1923, berekend naar dezelfde grondslagen, en rekent men daarbij tevens met den achteruitgang van de waarde van het geld sedert eerstgenoemd jaar, dan komt men voor 1923 op slechts 8.1 milliard. Er blijkt dan, dat het belastbaar vermogen sedert het begin van den oorlog niet alleen niet vooruitging, per hoofd van de bevolking berekend, maar dat het, als men den achteruitgang van de waarde van het geld mede in rekening brengt, constant bleef en per hoofd der bevolking met omstreeks 14 pCt. afnam.

Hiertegen zal men waarschijnlijk aanvoeren, dat er een duidelijk aanwijsbare oorzaak van dit verschijnsel is. Er werd toch ongeveer voor *f* 1½ milliard aan Russische, Hongaarsche, Oostenrijksche en Duitsche fondsen verloren. Het feit is niet te loochenen, maar het zou, zelfs als er niets tegenover stond, de zoeven getrokken conclusie niet veranderen, doch haar alleen voor een deel verklaren. Er staat echter wel iets tegenover. Men vergete namelijk niet, dat er — vooral in de eerste jaren van den oorlog — belangrijke oorlogswinsten op kosten van het buitenland werden gemaakt, die zeker een niet lager bedrag beloopten dan het zoeven genoemde verliescijfer. In totaal werd, zooals uit de gegevens van de oorlogswinstbelasting is af te leiden, een heel wat hooger bedrag aan oorlogswinst gemaakt. Maar voor zoover de oorlogswinsten niet op kosten van het buitenland werden gemaakt, konden zij alleen aanleiding geven tot vermogensverplaatsing, niet tot vermogensvermeerdering. Er is in ieder geval geen aanleiding, om op grond van deze overwegingen de conclusie, waartoe ik zoeven kwam, te herzien.

Deze is op zichzelf genomen al bedenkelijk genoeg, maar zij geeft een nog te geflatteerd beeld van den toestand. Tot nu toe gebruikte ik de termen „vermogen” en „kapitaal” gemakshalve als synoniemen. Ieder weet, dat dit onjuist is. Slechts een deel van het vermogen is werkelijk kapitaal, ook al zondert men, zooals voor ons doel kan geschieden, den grond niet van het kapitaal af. In den zin, die er voor ons doel op aankomt, is het dat deel van het vermogen, dat productief is belegd, of m.a.w. dat bestaat uit zaken, die medewerken tot de voortbrenging of wel uit fondsen, die de waarde van zulke zaken vertegenwoordigen, dus uit aandelen in of obligaties van industrieele, commercieele of landbouwondernemingen.

Nu bestond ook vóór den oorlog niet het geheele belastbare vermogen uit kapitaal in den aangegeven zin. Welk deel ervan als zoodanig was aan te merken, is niet vast te stellen, en het is voor ons onderwerp niet noodig, zich daaromtrent in gissingen te verdiepen. Voor ons is het hier alleen de vraag, of er aanwijzingen zijn in de richting, hetzij van vergrooting hetzij van verkleining van het niet-productieve deel van het belastbaar vermogen. Zulke aanwijzingen nu ontbreken niet. En zij wijzen in de richting van een aanmerkelijke vergrooting van dat niet-productieve deel.

Vóór den oorlog bedroeg de Nederlandsche Staatsschuld ten naastenbij *f* 1200 miljoen en was de Indische Landsschuld onbeteekenend. In 1923 was de

eerstgenoemde schuld gestegen tot f 2750 miljoen en bedroeg de Indische schuld ruim f 1250 miljoen. Hoeveel van de Nederlandsche vooroorlogsschuld aan productieve werken was besteed, is niet met voldoende nauwkeurigheid na te gaan. Zeker is daarentegen, dat de schuld, die hier te lande door den Staat werd gemaakt, vóór den oorlog grotendeels, en tijdens en na den oorlogstijd slechts voor een klein deel aan productieve werken kon worden besteed. Ik stel het productieve deel van de vooroorlogsschuld wel niet te hoog en van de sedert 1914 door den Staat gesloten leeningen wel niet te laag, wanneer ik het voor de eerste aanneem op 80 en voor de laatste op 20 pCt. De niet-productieve Staatsschuld bedroeg dan in 1914 f 250 miljoen; in 1923 was zij, uitgaande van deze veronderstelling, rond f 1250 miljoen toegenomen en geklommen tot f 1500 miljoen.

In Indië werd van het leeningsgeld in en na den oorlog meer aan productieve werken besteed. Men is voor dat deel van het Rijk, dunkt mij, alweer aan den veiligen kant, wat ons onderwerp aangaat, wanneer men aanneemt, dat omstreeks de helft of rond f 625 miljoen voor productieve doeleinden werd uitgegeven. Men komt dan tot de slotsom, dat in 1923 door Nederland en Indië te zamen voor niet-productieve doeleinden was geleend rond f 1,875 miljoen tegenover f 250 miljoen in 1913.

De sedert den oorlog ook sterk toegenomen gemeenteleeningen laat ik buiten beschouwing, aannemende, dat de opbrengst ervan geheel voor productieve werken besteed werd.

Voorts moet er mede rekening worden gehouden, dat niet alle obligaties van de Nederlandsche en de Indische schulden in handen zijn van Nederlandsche personen of lichamen. Dit was ook vóór den oorlog niet het geval; maar om de vergelijking niet tendentiously te maken verwaarloos ik voor dat tijdperk het deel van de Staatsschuld, dat zich in buitenlandsche handen bevond. Aangezien van de na den oorlog buitenslands uitgegeven Nederlandsche en Indische leeningen een groot deel weer naar hier terugstroomde, is men voor ons onderwerp zeker wel aan den veiligen kant, wanneer men aanneemt, dat van de geheele Nederlandsche en Indische schuld thans niet meer dan 80 pCt. in Nederlandsche handen is. Men komt dan tot de conclusie, dat zich in 1923 rond f 1500 miljoen aan Nederlandsche en Indische niet-productieve schuld hier te lande bevond, tegenover f 250 miljoen in 1913.

Een deel nu van die improductieve en dus niet kapitaal vertegenwoordigende obligaties was en is belegd bij vennootschappen en openbare instellingen. Voor 1913 neem ik dat deel aan op ongeveer $\frac{1}{3}$. Voor 1923 moet het ook naar verhouding hooger worden gesteld, voornamelijk wegens de groote kapitalen, die zich tegenwoordig bevinden onder beheer van de instellingen, die met de uitvoering van de ongevallen- en de invaliditeitswet zijn belast, als ook bij pensioenfondsen van Rijk en gemeenten. Ik neem daarom, ten einde het beeld vooral niet te somber te maken, aan, dat van de f 1250 miljoen, waarmede de improductieve openbare schuld sedert den oorlog toenam de helft niet in handen was van aangeslagenen in de vermogensbelasting.

Uitgaande van deze veronderstellingen komt men tot de slotsom, dat in 1914 onder het vermogen der in de vermogensbelasting aangeslagenen zich bevond rond f 170 miljoen aan obligaties van improductieve openbare leeningen en in 1923 rond f 800 miljoen. Om de vergelijking zuiver te maken, moet men evenwel ook hierbij rekening houden met den achteruitgang van de waarde van het geld. Doet men dit, dan wordt het cijfer van f 800 miljoen voor 1923 teruggebracht op ten naaste bij f 550 miljoen.

Het belastbaar vermogen boven f 16000 bedroeg in 1914 f 7530, of, het onroerend vermogen berekend naar de verkoopwaarde, f 8330 miljoen; na aftrek van de improductieve belegging in Staatsschuld be-

liep het f 7360 resp. f 8160 miljoen. De improductieve belegging uit dezen hoofde maakte toen 2 à 2,3 pCt. van het totaal bedrag van het belaste vermogen uit. In 1923 bedroeg het totale belaste vermogen, met inachtneming van de verminderde waarde van het geld, f 8120 miljoen, of na aftrek van de aangewezen improductieve belegging f 7570 miljoen. De improductieve belegging in openbare schuld was toen 6.8 pCt. van het totaal. Er zijn natuurlijk nog heel wat andere improductieve beleggingen dan de hier aangewezen, maar er zijn geen redenen om aan te nemen, dat deze in 1923 naar verhouding grooter of kleiner waren dan in 1914.

Wat dit laatste betreft, wordt mij misschien tegengeworpen, dat er vóór den oorlog naar verhouding meer was belegd in buitenlandsche fondsen dan thans. Ik zal dit niet tegenspreken, maar al vertegenwoordigden de Russische, Oostenrijksche en Hongaarsche fondsen, die zich destijds in de portefeuilles van velen onzer bezitters bevonden, uit het oogpunt der wereldeconomie voor een deel zeker geen werkelijk kapitaal, waren zij voor ons land toch niet improductief. Zij brachten immers rente op, die in laatste ontleding in goederen of diensten werd betaald. Ook al heeft een relatief groote belegging in buitenlandsche fondsen voor de nationale economie hare schaduwzijden, neemt dit niet weg, dat dergelijke beleggingen voor het land, waarin zij geschieden, niet onder de improductieve zijn te rangschikken.

De cijfers, welke ik gaf, maken allerminst aanspraak op absolute juistheid; daarvoor zijn zij te veel afhankelijk van onderstellingen. Maar wel zijn zij voldoende juist om een beeld te geven van den toestand en brengen zij de zaak althans eenigszins buiten de sfeer der geheel oncontroleerbare beweringen. Zij maken het hoogst waarschijnlijk, dat het kapitaal hier te lande tusschen 1914 en 1923 absoluut met ruim 7 pCt. en in verhouding tot de bevolking zelfs met ruim 20 pCt. is geslonken.

* * *

De tweede vraag, die bij de beoordeeling van de aanhangige belastingontwerpen een antwoord eischt, is in hoever de zware druk van enkele der directe belastingen voor dezen bedenkelijken toestand verantwoordelijk is te stellen. Die belastingen dragen daaraan niet alleen schuld. Wij zagen reeds, dat de verandering in de verdeeling van het maatschappelijk inkomen ten gunste van de lagere groepen op zichzelf een verzwakkende werking op de kapitaalvorming heeft. De beteekenis van dezen factor mag niet over het hoofd worden gezien.

Een tweede factor is de afnemering van den spaarzin sedert en als gevolg van den oorlog. Daaraan heeft de onzekere economische toestand in Europa schuld. De Nederlandsche belastingwetgever kan daarop al heel weinig invloed oefenen. Die afnemering is hier te lande zeker heel wat minder ernstig dan in de landen, die onder een sterke waardevermindering van hun valuta geleden hebben of nog lijden. Maar het dunkt mij weinig twijfelachtig, dat de spaarzin ook in ons land sedert 1914 is afgenomen. Er wordt ook hier tegenwoordig weelderiger geleefd dan een tien of vijftien jaar geleden.

In de derde plaats moet men rekening houden met de omstandigheid, dat bezitters van oude fortuinen in den regel tegenover hun kinderen een sterker gevoel van verantwoordelijkheid hebben ten opzichte van het behoud van hun grotendeels geërfd vermogen dan de „nouveaux riches”, bij wie het „zoo gewonnen, zoo geronnen”, geen uitzondering is. Dit heeft, in verband met de afnemering der eerste en de toemering der tweede categorie van vermogenden, een ongunstigen invloed op de kapitaalvorming.

De verminderde kapitaalvorming mag dus zeker niet uitsluitend aan de hooge belasting speciaal op de grootere inkomens worden geweten. Dit neemt intusschen niet weg, dat de zeer hooge percentages, die

van de groote inkomens worden geheven, niet anders dan belemmerend op dien aanwas kunnen werken. Er is dus zeker gereede aanleiding voor den fiscus, om voor zooveel hij zelf verdragend op de kapitaalvorming inwerkt, na te gaan in hoever hij, zoo het kan door vermindering en anders door verplaatsing van druk, dien belemmerenden invloed kan verzwakken.

Het doel, dat aan den Minister van Financiën en aan zijn ambtsvoorganger voor oogen stond, past dan ook geheel in de eischen van den tijd. Voor het oordeel over de voorgestelde ontwerpen *uit dit oogpunt* is derhalve beslissend, of zij, indien zij het Staatsblad bereiken, het cuvel, dat de fiscus onwillekeurig heeft bevorderd, binnen engere grenzen zullen kunnen beperken.

TRUB.

(Wordt vervolgd).

DE VOLTOOIING DER NEDERLANDSCH-INDISCHE MUNTZUIVERING.

Het werk van Mr. G. Vissering „Muntwezen en circulatiebanken in Nederlandsch-Indië (A'dam 1920)“ bevat o.m. een overzicht van de voorbereiding en de uitvoering der muntzuivering ter Oostkust van Sumatra in de jaren 1906—1908, waarin de schrijver, destijds president van de Javasche Bank, een zeer werkzaam aandeel heeft genomen, daar het door hem uitgebrachte eerste muntadvies 1906 (op cit. pag. 101—202) tot het aanvatten dezer muntzuivering heeft geleid.

Het derde muntadvies 1911, handelende over de verdrijving der duiten in Celebes en der kepengs in Bali, heeft door bijzondere omstandigheden geen direct resultaat gehad. Beide muntzuiveringen stonden in 1914 op het program en zouden respectievelijk begin 1915 en 1919 ter hand genomen worden. De voor de muntzuivering noodige ordonnanties zijn wat Celebes betreft nog afgekondigd (en later ingetrokken), voor Bali daarentegen niet. De wereldoorlog echter is als spelbreker opgetreden en ook na het einde van den oorlog is deze aangelegenheid enkele jaren blijven rusten. In Celebes en Onderhoorigheden, Menado en Ternate is de muntzuivering in den loop van het jaar 1922 doorgevoerd. In Bali echter zijn thans, vijftien jaren na het door Mr. Vissering ingestelde onderzoek, de kepengs nog niet verdreven.

Het in den omloop zijn van verschillende vreemde munten in enkele gebieden van Nederlandsch-Indië berust, zuiver juridisch bezien, op artikel 16, lid 2, der Nederlandsch-Indische Muntwet. Volgens het eerste lid van dit artikel is het verboden om andere munten in betaling te geven of te nemen dan die bij artikel 2 der Muntwet bedoeld; volgens het zoeven genoemde tweede lid geldt deze bepaling niet voor de gedeelten van Nederlandsch-Indië, bij ordonnantie aan te wijzen en voor de munten bij die ordonnantie aangegeven. Bedoelde aanwijzing heeft plaats gevonden bij ordonnantie Indisch Staatsblad 1913, no. 445, door welke ordonnantie de ordonnantie Staatsblad 1909, no. 256, gedeeltelijk is vervangen. Deze laatste ordonnantie houdt (hield) zoowel een invoerverbod voor verschillende munten als een verbod van vervoer en in betaling geven en nemen in.

Het spreekt vanzelf, dat de financieele toestand van Nederlandsch-Indië in de jaren na den oorlog van grooten invloed is geweest op de vertraging in de voltooiing der Nederlandsch-Indische munteenheid. Het tot stand komen van de muntzuivering op Celebes waartoe, gelijk uiteengezet, in 1914 reeds alles gereed was, heeft dan ook heel wat voeten in de aarde gehad. Niettemin is door een bijzondere omstandigheid, welke zich ook op dit oogenblik nog voordoet, ook ondanks den ongunstigen financieelen toestand van enkele jaren geleden, welbeschouwd geen tijd zoo gunstig geweest voor het ter hand nemen van muntzuiveringen als de tegenwoordige.

De kosten eener muntzuivering kunnen globaal worden aangeduid door de formule $a + b - c$, waarin a voorstelt de bestuursuitgaven e.d., b nominale waarde van de bij de bevolking in omloop gebrachte wettige

munt, c de opbrengst van de oude munt. Dat het saldo der muntzuivering meestal negatief zal zijn ligt voor de hand, al ware het slechts, omdat de ruilvoet, ten einde den maatregel beter te doen slagen, gunstig voor de bevolking wordt vastgesteld, waardoor reeds op zichzelf de waarde van b die van c aanmerkelijk zal overtreffen. Op het oogenblik echter zou misschien wel van een positief saldo der muntzuivering kunnen worden gesproken. Dit omdat zich groote hoeveelheden overtollige pasmunt bij 's Lands kassen bevinden, en een niet onaanzienlijk deel van de in omloop gebrachte munt uit pasmunt kan bestaan.

In de jaren 1917—1922 is ongeveer f 35 miljoen aan pasmunt van Nederland naar Indië gezonden, zijnde circa 35 pCt. van den totalen aanvoer van pasmunt sinds het jaar 1851. De hoeveelheid pasmunt bij 's Lands kassen bedraagt thans \pm f 17 miljoen, de „normale voorraad“ (normaal in vergelijking met den voorraad van vroeger) zou ongeveer f 5 à 8 miljoen moeten bedragen. Het is duidelijk, dat deze voorraad voor een groot deel niet aan den omloop deelneemt en dus als dood kapitaal moet worden beschouwd. Vooral in Oost-Java doet zich een inderdaad belangrijke ophooping van pasmunt bij 's Lands kassen voor en reeds moesten terwille van een behoorlijke bewaring bijzondere maatregelen worden genomen. De tijdens de suikercampagne wel eens vernomen klachten over een tekort aan pasmunt zijn dan ook slechts te verklaren uit onvoldoende doorstroaming en zeker niet daaruit, dat de hoeveelheid pasmunt inderdaad onvoldoende is.

M.a.w. aan den voornaamsten coëfficiënt van de hierboven omschreven formule komt slechts een zeer geringe waarde toe, hoewel hij in normalen tijd op de volle waarde valt te stellen. Derhalve is het tijdstip om een muntzuivering door te voeren thans gunstiger dan ooit.

* * *

Met het begin van dit jaar zijn weder een aantal muntzuiveringen begonnen en wel in de gewesten Tapanoeli, Lampongsche Districten, Bengkoelen en Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo. Aanvankelijk bestond de meening, dat in Atjeh geen muntzuivering, of althans slechts een muntzuivering op papier (gedeeltelijke intrekking der ordonnantie 1913), noodig zou zijn; bij nader onderzoek echter is gebleken, dat nog een f 70.000.— aan dollar-pasmunt in omloop is.

Ten aanzien van de mogelijkheid tot muntzuivering op Bali is door het Volksraadslid Tjokorde Gde Rake Soekawati een vraag gesteld aan de Regeering, in de motiveering waarvan wordt gewezen op de groote economische bezwaren, aan den kepengomloop verbonden. Het dezer dagen afgekomen antwoord luidt, dat deze aangelegenheid in overleg met den Resident nader onder het oog zal worden gezien. Een moeilijkheid, welke ook reeds in het werk van Mr. Vissering wordt besproken, bestaat nog steeds daarin, dat aan den kepeng een zekere religieuze beteekenis wordt gehecht. Niettemin mag worden aangenomen, dat de zich terzake voordoende bezwaren wel zullen worden overwonnen en dat ook in Bali binnen afzienbaren tijd tot muntzuivering zal worden overgegaan. Tevens zal onder het oog moeten worden gezien of naast den Bali zoo geliefden rijksdaalder ook bankpapier in omloop kan worden gebracht.

Voor muntzuivering blijven dan in hoofdzaak nog over de navolgende gewesten: de onderafdeeling Aroe-eilanden van de Molukken, Soembawa, Flores en de tot de Residentie Riau en de afdeeling Bengkalis behorende eilanden. In enkele van deze gebieden zal het doorvoeren der Nederlandsch-Indische munteenheid wel niet op bijzonder groote moeilijkheden stuiten. Dit geldt echter niet voor de tot Riau en de afdeeling Bengkalis van de Residentie Oostkust van Sumatra behorende eilanden, daar deze gebieden economisch geheel van Singapore afhankelijk zijn. Bovendien vallen zij buiten het Nederlandsch tolgebied, hetgeen

de contrôle, welke voor het doorvoeren der muntzuivering noodig is, zeer bezwaarlijk maakt.

De muntzuivering begint met de afkondiging van een tweetal ordonnanties, waarvan de eene, houdende een invoerverbod van de te verdrijven munt, bij den aanvang, de tweede, houdende verbod van het in betaling nemen enz., aan het einde der muntzuivering in werking treedt. Deze laatste ordonnantie is dus min of meer de stok achter de deur. Het is wel noodig dezen dadelijk te hanteeren, daar ook de ervaring, bij de muntzuivering op Celebes opgedaan, wel leert, dat de algeheele verdrijving van sinds jaren in zwang zijnde munten steeds moeilijkheden oplevert.

Met het oog hierop moet dan ook worden toegejuicht, dat in de zoeven genoemde ordonnantie, houdende het verbod van het in betaling nemen, vervoeren enz. wel een uitzondering wordt gemaakt voor muntverzamelingen, doch niet voor muntversierselen. Dit zou trouwens ook moeilijk zijn, omdat artikel 519 van het Indische Wetboek van Strafrecht, waarbij het in omloop brengen of verhandelen op munt gelijkende voorwerpen wordt verboden, welke bepaling blijkens de redactie geenszins beperkt is tot voorwerpen, welke gelijken op wettige munt, in de praktijk terecht zeer ruim wordt opgevat. In Westersche landen is het wellicht mogelijk om ten aanzien van muntversierselen een eenigszins toegevend standpunt in te nemen, in Oostersche landen daarentegen ware misbruik hiervan te duchten.

Uit het voorgaande blijkt, dat na doorvoering van de muntzuiveringen in Atjeh en Bali de voltooiing der Nederlandsch-Indische munteenheid vrijwel haar beslag zal hebben gekregen. De duitencirculatie in de Aroe-eilanden is zeer gering, de totale nominale waarde ervan bedraagt niet meer dan ± f 800.— De muntzuiveringen in Soembawa en Flores zullen wel onmiddellijk op die in Bali kunnen volgen; alleen zal de verdrijving van den Straits-dollar in de tot Riau en Bengkalis behorende eilanden voor het minst op eventueele uitzetting van het tolgebied moeten wachten en voorloopig nog wel blijven rusten.

Weltevreden.

B. J. F. STEINMETZ.

WETSONTWERP NADERE BEPALINGEN OMTRENT DE HEFFING VAN INVOERRECHT EN VAN STATISTIEKRECHT.

Op blz. 722 en 723 van jaargang 1924 van dit tijdschrift schreef ik een en ander over de definitie van het begrip waarde in de huidige wetgeving en op blz. 232 vlg. van Jaargang 1925 over de moeilijkheden, welke, vooral in verband met het bestaan eener dubbele waardedefinitie, in de praktijk waren gebleken.

Thans doet zich de behoefte aan een verbeterde regeling opnieuw meer dringend gevoelen, nu aan de Zuidelijke grenzen des lands gelijke omstandigheden optreden als t.t.t. in het Oosten.

Het is daarom alleszins toe te juichen, dat de ervaring, welke de praktijk schonk, staat te worden omgezet in verbeterde, wettelijke bepalingen.

Men hespeurt bij raadpleging van bovenstaand ontwerp, dat schier alle voorgestelde wijzigingen het gevolg zijn van, of in verband staan met in de praktijk gebleken moeilijkheden, zooals die naar voren komen uit de jurisprudentie van de Tariefcommissie (vroeger R. v. B. voor de invoerrechten).

De voorgestelde nieuwe waarde-definitie (art. XVI ontwerp) luidt als volgt:

Onder den loopenden prijs hier te lande wordt verstaan de som, die gerekend wordt door de eerste hand in het buitenland op den dag der aangifte voor levering hier te lande te kunnen worden bedongen, zonder inbegrip van de Nederlandsche belastingen en van de binnenlandsche expeditiekosten. Als binnenlandsche expeditiekosten in dit en in het volgend lid bedoeld, worden ook aangemerkt de meerdere vracht — en assuratiekosten bij vervoer verder binnenslands dan de eerste Nederlandsche haven of grensplaats. Voor afgescheiden gedeelten van een geheel, geen zelfstandige handelsartikelen zijnde, wordt de waarde

bepaald in verhouding tot den prijs van het geheel, waartoe zij gerekend worden te behooren.

Met inachtneming van het volgend lid geldt voor goederen, welke ingevolge normalen koop en verkoop worden geleverd, als waarde de koopprijs met bijrekening van alle daarin niet reeds begrepen op de levering hier te lande vallende kosten, doch zonder inbegrip van de Nederlandsche belastingen en van de binnenlandsche expeditiekosten. Is de koopprijs in vreemde munt bedongen, dan geschiedt onder normale betalingsvoorwaarden de herleiding tot Nederlandsch geld naar den bij den aanvang van den dag van den koop te Amsterdam geldenden, op normale wijze bepaalden wisselkoers. Bij latere wijziging in den koop of bij nadere vaststelling van den koopprijs, wordt de dag, waarop dit laatste is geschied, als de dag van den koop aangemerkt.

Het vorige lid vindt alleen toepassing, indien de aangever het verlangt en dit op eerste aanvraag om toelichting van zijne aangifte kenbaar maakt, welk verlangen hij daarna niet kan herroepen. Bij deze toelichting dient hij dan tevens voldoende bewijsstukken over te leggen tot staving van de bestede prijzen met bijkomende kosten en van den dag en de voorwaarden van den koop. Buiten aanmerking blijft een koopprijs, welke meer dan een half jaar vóór de aangifte bedongen is, tenzij spoediger aflevering en aangifte van de goederen hier te lande in redelijken zin niet mogelijk zouden zijn geweest.

Mij korthedshalve, wat de bezwaren tegen de bestaande bepalingen betreft, aan de hooger genoemde artikelen refereerende, moge ik summier de betekenis der aangebrachte wijzigingen toelichten:

Eerste lid. „In plaats van „verminderd met het invoerrecht volgens het tarief” leest men nu „zonder inbegrip van de Nederlandsche Belastingen en van de binnenlandsche expeditiekosten.”

De Nederlandsche Belastingen. Onder levering „franco vracht en rechten” begrijpt de handel niet alleen invoer-, doch ook het eerst in 1917 ingevoerde statistiekrecht.

Bij Min. Missive dd. 31 Oct. 1923 No. 69 werd de douane gemachtigd, ook dien laatsten aftrek c.q. toe te laten. Door de huidige wetswijziging wordt de wet dus met deze royale ambtelijke praktijk in overeenstemming gebracht. De ontwerp-redactie is echter nog ruimer. Ook de *accijnzen* komen voor aftrek in aanmerking. Blijkens de Mem. van Toel. heeft men hierbij ook het oog op sommige *retributies*, als h.v. op het eenigen tijd geheven consentrecht voor schoenen.

Retributies zijn geen belastingen en ook het genoemde consentrecht is nimmer als zoodanig aangemerkt, te minder, waar het ten bate kwam aan een ander Departement dan dat van Financiën. In elk geval is niet duidelijk, waarom (bij de bedoeling van de Mem. van Toel.) in de wet de enge terminologie „belastingen” is gekozen.

Voorts blijven nu *alle op de verdere expeditie hier te lande vallende vracht- en andere kosten* buiten beschouwing.

Deze bepaling is zonder twijfel een terugslag op de Jurisprudentie van den Raad van Beroep t.a.v. de waarde-definitie van art. 120, 6°, 3^e lid der Algemeene Wet van 1822, door de Tariefcommissie (Besl. 22 W.) gehandhaafd.

Onder „werkelijke kooprijzen” verstond zij (men vgl. Ec.-Stat. Ber. blz. 232 vlg. 1925) die, welke inderdaad zijn verschuldigd, zonder eenige beperking, aangezien de totale vracht- en andere kosten op den koop vallende, te zamen met den prijs van het goed als „werkelijke” zijn te beschouwen.

Tegen die beslissing zijn verschillende bezwaren aangevoerd. Het valt buiten mijn bestek, die moeilijkheden hier te bespreken.

Duidelijk bleek echter, dat de bestaande redactie (de wetgever heeft ten dezen verband willen leggen tusschen het 2^e en 3^e lid van bovengenoemd art. 120, 6°, doch deed dit niet in de redactie uitkomen) onvoldoende was.

Men had in 1920 moeten redigeeren: *werkelijke kooprijzen, minus vracht en kosten tot aan de grens.*

Immers uit de in de vóór 1920 geldende wet voorkomende zinsnede „voor levering hier te lande”

meende men te moeten lezen, dat, mits de levering aan deze zijde van de grens geschiedt, aan dezen eisch is voldaan. (Vgl. uitvoeriger R. v. B. 12 Mrt. 1907 No. 13457, Vgl. ook Franken, Waardewet blz. 37, van der Poel. I. U. D. & Acc. blz. 759 vlg.).

Duidelijkheidshalve blijkbaar, wordt — om hetzelfde te bereiken — en dat voor beide wijzen van waardebepaling, thans aldus geformuleerd: „zonder inbegrip van de binnenlandsche expeditiekosten”, waaronder ook meerdere vrachtkosten bij vervoer verder binnenslands dan de eerste Nederlandsche haven of grensplaats worden aangemerkt.

Nu daarnaast de uitdrukking „voor levering hier te lande” is behouden, is t.a.v. de binnenlandsche expeditiekosten feitelijk *dubbel* gezegd, dat zij buiten de waarde blijven. Daaronder zijn (M. v. T.) ook emballage- en commissiekosten te verstaan.

De nieuwe definitie gaat ook gelden voor goederen, die voor anderen dan voor wie zij bestemd zijn een mindere waarde hebben. Hetgeen in de oude over afgescheiden gedeelten van een geheel is gezegd, is echter overgenomen.

* * *

Tweede alinea, 1e zin.

Wij komen thans tot de nieuwe redactie der *tweede* waarde-definitie. Doel daarvan is, om belanghebbenden bij de berekening der invoerrechten niet de dupe te doen worden van prijsstijgingen of valutaschommelingen, welk tijdens den koop niet waren te voorzien.

Door toevoeging derzelfde clausule over Nederlandsche belastingen en expeditiekosten, als in het nieuwe 2e lid, wordt ten dezen eenstemmigheid verkregen tusschen eerste en tweede waarde-definitie.

De vroegere redactie sprak verder van: „voor onder normale omstandigheden gekochte en verkochte goederen.”

De nieuwe luidt: voor goederen, welke ingevolge *normalen koop en verkoop* worden geleverd. De dubieuze „omstandigheden” zijn vervallen; de *levering* is op den voorgrond gesteld. „Een normale koop en verkoop”, zegt Besl. d.d. 13 Oct. 1925, No. 16 W der Tariefcommissie, „komt tot stand, ten gevolge van „een onderhandeling tusschen partijen, waarbij de „verkooper beoogt, een zoo hoog mogelijken prijs te „bedingen en de koper daarentegen tracht een zoo „laag mogelijken prijs te besteden”. Voor consignatie-zendingen e.d. geldt de bepaling dus in geen geval.

* * *

De twee nog volgende zinnen en het nieuwe toegevoegde *laatste lid* brengen voorziening in drie punten, welke bij de jurisprudentie over de redactie der wet van 1920 telkens naar voren kwamen. De vraag, hoe is te handelen, indien de koopprijs in vreemde munt is bedongen, kon wel niet in het geding komen, zolang alleen de „loopende prijs hier te lande” maatstaf voor de waardebepaling was. (Vgl. echter Wetg. I. U. D. en Acc. blz. 772 vlg.). Anders werd het, toen de „werkelijke kooprijzen” maatstaf werden en groote valutaschommelingen optraden.

De moeilijkheden ten dezen — vgl. mijn meermalen genoemde artikelen — worden door het huidig ontwerp radicaal opgelost.

De toevoeging „onder normale betalingsvoorwaarden” zal waarschijnlijk zijn geschied, om te voorkomen, dat indien *betaling* plaats heeft naar een tusschen koper en verkooper bepaalden, specialen koers, welke afwijkt van dien, welke op dien bepaalden dag geldt, tóch naar die officieele koers zou mogen worden gerekend.

De koopdatum bepaalt in het algemeen ook den koersdatum voor de herleiding van een in vreemde munt uitgedrukten kooprijzen. Dan geldt hierbij de wisselkoers, welke aan het eind van den vorigen beursdag overeenkomstig art. 60 W. v. K. K. te Amsterdam is opgemaakt. Bij latere wijziging van den

koop of bij nadere vaststelling van den kooprijzen wordt de dag, waarop dit het laatst is geschied, als de dag van koop aangemerkt. Splitsing en berekening naar de koersen van verschillende dagen is dus uitgesloten.

Aan de redactie van art. 120 na 1920, ligt de gedachte ten grondslag, dat de aangever een *keus* moet doen. Hij *kan* dit echter slechts doen, indien het mogelijk is volgens de 2e definitie aan te geven, en dat is slechts het geval indien het aangaan van een transactie van koop en verkoop behoorlijk kan worden bewezen. Dit wordt nu uitdrukkelijk vastgelegd in de wet (laatste lid art. XVI). Bovendien heeft hij, die methode twee kiest, alle mogelijke gegevens te verschaffen, die kunnen dienen om na te gaan, of hier inderdaad van een normalen koop en verkoop sprake is.

* * *

Door de K. v. K. te Rotterdam is ter zake van dit Wetsontwerp een adres aan de Staten-Generaal ingediend. T.a.v. de waardedefinitie heeft het adres slechts één opmerking. Het geeft in overweging:

... den slotzin van den nieuw ontworpen tekst van art. 120 der Algemeene Wet uit het wetsontwerp te schrappen. Waar de billijkheid van de openstelling van de gelegenheid, naar den kooprijzen te declareeren, eenmaal door den wetgever is erkend, ziet onze Kamer niet in, waarom deze regeling zou moeten worden beperkt tot de goederen, die binnen een half jaar na aankoop worden ingevoerd. Juist de koopman, die zijn goederen langen tijd wil vasthouden, moet met de grootst mogelijke nauwkeurigheid en zekerheid alle onkosten, die hij zal hebben te bestrijden, kunnen berekenen. Daarbij mag niet uit het oog worden verloren, dat aan het koopen van goederen, met de bedoeling deze langen tijd te bewaren, een groot risico is verbonden, en dat dergelijke overeenkomsten in den handel veelvuldig plegen voor te komen. Van „noodeloze bevoorrchtiging boven andere importeurs”, zooals de memorie van toelichting zegt, is naar ons oordeel dan ook geen sprake, de laatstbedoelden hebben wellicht een hooger koopprijs moeten betalen, doch daarentegen niet het risico geloopt, noch de onkosten gehad van hen, die de goederen reeds lang bezaten.

Het valt natuurlijk niet te ontkennen, dat, gelijk in de memorie van toelichting wordt aangevoerd, de fiscus op bepaalde partijen minder aan invoerrechten kan ontvangen, wanneer uw vergadering mocht besluiten den bedoelden termijn uit het ontwerp weg te laten. Onze Kamer veroorlooft zich echter op te merken, dat dit argument het doel voorbijschiet, omdat nu eenmaal de geheele instelling van declareeren naar kooprijzen eenige vermindering van opbrengst der invoerrechten medebrengt. Voor de overgrote meerderheid der gevallen — invoer binnen zes maanden na aankoop — wordt dit verlies aanvaard op gronden van billijkheid. Onze Kamer vertrouwt, dat uw vergadering, na kennisneming van bovenstaande overwegingen met haar van oordeel zal zijn, dat dezelfde redenen in niet mindere mate gelden voor het geval, dat de goederen meer dan een half jaar na aankoop ten invoer worden aangegeven.)

Ik deel deze meening niet. Bedoeling óók van de tweede wijze van aangifte is toch, dat naar de *waarde* der goederen *bij aangifte* moet worden betaald. De wet zegt, wat als die waarde is te beschouwen. In 1920, en thans weer, werd den aangever ter zake eenige keus gelaten, billijkheidshalve, in verband met de bijzondere valutaomstandigheden. Geenszins om de oude ad valorem-heffing in een facturenheffing tout court te veranderen. Waarom zou nu de wet, die reeds zóó billijk is, ook nog zóó moeten worden geredigeerd, dat zij de factuur to the bitter end als waarde zou accepteren?

Facturen kunnen in elk geval zóó lang na dato niet meer als juiste maatstaf voor de beoordeeling der waarde ten tijde der aangifte dienen. Bovendien kunnen na zóó langen tijd de juiste feiten en verhoudingen moeilijk meer worden vastgesteld; misleiding is veel gemakkelijker; het aantal expresselijk voor douanedoeleinden vervaardigde valsche facturen is sinds 1920 reeds zeer toegenomen. Om al deze redenen was het m.i. beter geweest, om het geheele slot („tenzij” etc.) weg te laten. Ook zal nu weer tot in

hoogste ressort de vraag beslissing eischen, of aflevering en aangifte hier te lande in redelijken zin niet eerder mogelijk was geweest.

* * *

T.a.v. de overige bepalingen van het ontwerp zal ik zeer kort zijn.

De waarde wordt volgens de *nieuwe procedure* in eerste instantie niet meer vastgesteld door de visiterende ambtenaren, doch door den inspecteur. De Commissies van Beoordeeling worden opgeheven; in haar plaats treden, m.i. terecht, op praktische en bezuinigingsoverwegingen, de inspecteurs der invoerrechten. „Onpartijdige” eindbeslissing blijft gewaarborgd door de mogelijkheid van hooger beroep bij de Tariefcommissie.

Aanmerkelijk zachter worden de bepalingen omtrent de *verhoogingen* (artt. 5, 6, 7 en 27bis). Deze verhoogingen zijn, wat men noemt „administratieve boetes”. Zij worden opgelegd krachtens de wet, zonder rechtelijke tussenkomst, naar aanleiding van het feit zelve, onverschillig of schuld aanwezig is of niet. In een administratief Hooger Beroep („verzoek om teruggaaf”) werd op billijkheidsargumenten de verhoging vaak kwijtgescholden. De „boeten” zelf zijn — althans volgens de bestaande formulering en die der artt. 5, 6 en 7 — hoog. Geen wonder, dat de Rotterdamsche K. v. Kh. ook hierover requesteert.¹⁾ Ik begrijp echter niet goed, hoe zij zich eene regeling denkt met afdoening tegen een „geringere verhoging dan door den inspecteur wenschelijk geacht”.

Het andere door de Kamer uitgesproken desideratum is in principe niet nieuw. In 1895 vroeg het Kamerlid Van Nierop hetzelfde t.a.v. de *kosten*, bedoeld in art. 27 (Vgl. blz. 742 vlg. Wetg. I. U. D. en Acc.). T.d.a. is dit art. (27) thans gewijzigd.

Ook wat de *verhoogingen* betreft, is inderdaad voor een overeenkomstig standpunt te gevoelen. Echter is, indien men vertrouwen heeft in een reële toepassing door de administratie, ook thans n.m.m. een bevredigende oplossing gewaarborgd. Door het nieuwe artikel 27bis worden de vroegere fixa feitelijk tot maxima teruggebracht. Reeds thans vóór de wetswijziging, wordt op dezelfde wijze gehandeld, dank zij een zeer ruimen uitleg van art. 22 Tariefwet en 20 Statistiekrecht en de practijk leert, dat in den regel slechts tamelijk geringe bedragen aan verhoging worden geheven. Klachten over fiscale toepassingen ten dezen worden, voor zoover mij bekend, in het geheel niet vernomen. Men kan dus veilig aannemen, dat indien bij

¹⁾ ad. Art. II. „Het komt onze Kamer voor, dat in de derde alinea van art. 2 der Waardewet de woorden: „tot een door den inspecteur voldoende geacht bedrag” beter konden vervallen. Zij zou ook een geringere verhoging, dan de inspecteur wenschelijk acht, willen toelaten in verband met de door de artt. 5, 6 en 7 der Waardewet voorgeschreven verhoogingen van het verschuldigde invoerrecht wegens te lage aangifte in welke bepalingen de Kamer zich veroorlooft mede eenige verandering aan te bevelen. Indien deze verandering de grenzen van het recht van amendement overschrijdt, zou zij uw vergadering willen verzoeken, de regering tot een aanvulling van het wetsontwerp in dien geest uit te noodigen. Onze Kamer zou het namelijk billijk achten, indien over het verschil tusschen de oorspronkelijke aangifte en de later verhoogde (al dan niet ten genoegen van den inspecteur en onverschillig de waarde, welke de Tariefcommissie ten slotte vaststelt) slechts een vijfvoudige verhoging van het invoerrecht moest worden betaald en indien de tienvoudige verhoging slechts verschuldigd ware over het verschil tusschen de uiteindelijk vastgestelde waarde en de verhoogde aangifte. Volgens de thans geldende wet wordt de tienvoudige verhoging slechts dan door een vijfvoudige vervangen, wanneer de inspecteur (of diens plaatsvervanger) een aanbod tot verhoging voldoende acht of wanneer bij diens einduitspraak de waarde wordt vastgesteld op of beneden het bedrag, waartoe de aangever had aangeboden de waarde te verhoogen. Onze Kamer acht het door haar voorgestelde stelsel billijker, omdat ten slotte toch niemand kan voorzien, op welk bedrag de waarde der ingevoerde goederen uiteindelijk zal worden vastgesteld.”

den aangever eenige goede trouw aanwezig is — bij handhaving der huidige redactie — stellig niet meer zal worden gevorderd dan als maximum verschuldigd zou zijn bij aanvaarding van het systeem der Rotterdamsche Kamer van Koophandel en bij niet meer dan geringe schuld zou nadere redactiewijziging zeer zeker geen verschil in toepassing brengen.

Middelburg.

VAN DER POEL.

AANTEKENINGEN.

Het Duitsch-Zwitsersche Handelsverdrag en het stelsel van tariefcompensatie.

Een belangrijke bijdrage in de kwestie, of langs den weg van onderhandelingen hooge autonome invoerrechten wederzijds dermate worden verlaagd, dat een dergelijke politiek voor Nederland zich zou verdragen met den vrijhandel, levert het onlangs tot stand gekomen Duitsch-Zwitsersche handelsverdrag. Beide partijen waren hier met een „vechttarief”, „Verhandlungszölle”, toegerust.

Volgens het hoofd van het Zwitsersche Volkswirtschafts-departement beteekent dit verdrag een aanmerkelijke bres in de tariefmuren. Op deze uitspraak, meent de Frkft. Ztg., is echter nog wel wat af te dingen. Wel acht het blad het verheugend, dat ook dit verdrag op grondslag der algemeene wederzijdse meestbegunstiging is tot stand gekomen. Minder verheugend echter acht het de invoerrechten, welke in het verdrag zijn geregeld. De rechten, die er in worden opgesomd, zijn meerendeels een vastlegging van het invoerrecht, welke zeker niet te onderschatten waarde slechts hierop berust, dat ook in geval van het in werking treden van een nieuw tarief met hogere rechten, de in het verdrag genoemde rechten voor den invoer uit het tolgebied van de wederpartij blijven bestaan. Daarentegen is aan weerskanten noch het aantal, noch de omvang der eigenlijke tariefsverlagingen zoo groot als men het in het belang van een zuivering der handelspolitieke atmosfeer zou hebben gehoopt.

De Frankfurter herinnert er dan nog eens aan, dat de bedoeling van het huidige, autonome Deutsche tarief is, als wapen te dienen bij onderhandelingen over handelsverdragen. De vrees, zegt het blad, dat dit wapen stomp zou blijken te zijn, en dat Duitschland, nadat het door een nieuw tarief de protectionistische atmosfeer in Europa nog versterkt had, op zijn hooge rechten zou blijven zitten, deze vrees werd door elk der tot dusverre afgesloten handelsverdragen nog gerechtvaardigd. Zij is ook door het handelsverdrag met Zwitserland niet van haar kracht beroofd. De nieuwe tarieven van dit verdrag, die thans voor alle meestbegunstigde landen gelden, hebben de vooroorlogshoogte of een lager peil slechts in een verdwijnend klein aantal gevallen bereikt. In grootte meerderheid bedragen zij steeds nog meer dan het dubbele van de tarieven van 1914. Hierbij moet in aanmerking worden genomen, dat de krachtens het Verdrag verlaagde of gefixeerde tarieven slechts een fractie van 't geheele Deutsche tarief uitmaken, dat echter in de grootere rest nog zeer talrijke posities een veelvoud van de vooroorlogsrechten te dragen hebben. Wat de concessies van Zwitserland betreft, voor belangrijke Deutsche exportgoederen als mout, aardappelen, wollen stoffen, meubelen, glas en glaswaren zijn geen of slechts geringe verlagingen bereikt.

Deze opmerkingen worden vervolgens met een overzicht van de feiten geïllustreerd. In onderstaande tabel worden een aantal nieuwe Zwitsersche rechten met het Zwitsersche algemeene tarief, eenige nieuwe Deutsche met de tot dusverre geldende autonome of door andere handelsverdragen vastgestelde Deutsche rechten vergeleken en verder met de Deutsche rechten van voor den oorlog. Naar volledigheid is niet gestreefd. De opsomming is slechts bedoeld als illustratie van hetgeen door wederzijds loven en bieden is bereikt.

Rechten bij invoer in het Duitsche
toegebied.

(Marken per 100 KG.).

Levensmiddelen en dranken.

Wat den zeer belangrijken ooftinvoer uit Zwitserland in Duitschland betreft is men in het algemeen niet verder gegaan dan de reeds aan België en Italië toegestane verlagen. Slechts voor appelen en peren in zakken van meer dan 50 KG. is voor het tijdvak van 1 Januari tot 24 September van ieder jaar het recht van 12 op 7 Mark verlaagd. Desgelijks staat het met den tot 1925 voortdurend gestegen kaansuivoer naar Duitschland. Ook hier komen de tarieven overeen met die van het Duitsch-Italiaansche verdrag; slechts enkele differentiaties voor Italiaansche delicatesseskaas vervallen voor de meeste Zwitsersche harde kaas, zoodat het recht zich in het algemeen op 20 (vroeger 30) Mark stelt, tegenover een vooroorlogsrecht van 15 Mark. Verdere verlagingen vallen in de groep *levensmiddelen en dranken* te vermelden voor:

	Verdragsrecht	Autonom recht	Vooroorlogsrecht
(Marken per 100 KG.)			
Ooftwijn en ooftmost in vaten van 15 Liter en meer	10	24	3
Speciale bakkerijproducten met inbegrip van biscuits en beschuit....	100	125	60
Chocolade.....	115	140	50
Gecondenseerde melk voor chocolade-fabricage	35	40	60
Moutextract.....	60	120	60

1) Laatste verdragsrecht.

Een tamelijk sterke verlaging heeft de afdeling geneesmiddelen ondergaan, ofschoon ook hier het nieuwe verdragsrecht nog ver boven het vooroorlogsrecht staat:

	Verdragsrecht	Autonom recht	Vooroorlogsrecht
Toebereide geneesmiddelen	175	300	40
Niet toebeide geneesmiddelen	110	200	40

Een der voornaamste punten bij de onderhandelingen waren de *Duitsche zijderechten*. Zij waren door het nieuwe Duitse tarief tot een veelvoud van het vooroorlogsrecht verhoogd. Ook na een aanmerkelijke verlaging bedragen zij met enkele uitzonderingen steeds nog meer dan het dubbele van de vooroorlogsrechten:

	Verdragsrecht	Autonom recht	Vooroorlogsrecht
Ruwe zijde, geverfd, niet of eenmaal getwijnd	65	100	36
Tweemaal getwijnd	240	300	40
Zijde, vermengd met andere weefsels, geverfd	100	136	36
Zijde, ongetwijnd of eenmaal getwijnd, geverfd	110	140	60
Tweemaal getwijnd, geverfd	185	220	90
Floretzijden weefsels, vermengd met andere weefsels, geverfd	80	136	36
Zijden garen van alle soort, ook gemengd enz.	400	450	140

Voor goederen, geheel of gedeeltelijk uit zijde (ruwe zijde, kunstzijde, Floretzijde), worden de invoerrechten in opeenvolgende perioden lager. Verlagingen volgen dadelijk na het van kracht worden van het verdrag; de definitief sterker verlaagde rechten worden echter eerst vanaf 1 Januari 1928 geheven, zoodat de Duitse industrie tijd heeft zich tot dat tijdstip aan de verscherpte concurrentie aan te passen. Voor de rest is hier een zeer verfijnde differentieering doorgevoerd. Zoo is No. 405 van het Duitse tarief (dichte weefsels, elders niet genoemd), dat daar slechts enkele regels in beslag neemt, in een lange rij van speciale goederen onderverdeeld, wier opsomming binnen de grenzen van dit overzicht niet mogelijk is. Voor weefsels, geheel uit kunstzijde vervaardigd, waarvan voor den oorlog 450 Mark, volgens het nieuwe tarief 3200 Mark recht werd geheven, zijn thans rechten vastgesteld, die

voorloopig tusschen 700 en 2100, na 1 Januari 1928 tusschen 600 en 1900 Mark schommelen. Het gemiddelde ligt iets beneden het gemiddelde van deze twee.

Van de verdere *textielgoederen* worden genoemd:

	Verdragsrecht	Autonom recht	Vooroorlogsrecht
Gebreide goederen en geknoopte goederen, geheel uit kunstzijde	1200	3200	500
Kantwerk en borduurwerk, geheel of gedeeltelijk uit zijde vervaardigd.	3200	8000	800
Ander kantwerk en kanten stoffen van alle soorten.....	800	1400	300
Tulle	900	1050	350
Katoenen garens (eendraads) ruwe van No. 47 t/m. No. 63 Engelsche.	39	44	22
„ No. 64 t/m. No. 83	47	56	28
„ No. 84 t/m. No. 102	55	66	34
boven No. 102 Engelsche	50	46	40
Frottéweefsels (ruw)	150	180	60
„ (geverfd)	190	240	80
Madrasstoffen (ruw)	450	720	180
„ (geverfd)	600	880	220
„ (gezoomd).....	650	1040	260
Stickereien op katoenen grondstof:			
platte steek	550	1600	275
Id. kettingsteek	700	1800	300
Id. andere.....	700	1600	300
Gordijnen en dekens „aus gestickten Spitzen“, geheel of gedeelt. uit zijde.	4000	10000	500
Ondergoed uit crêpe, geheel uit zijde.	1900	6000	500
Id. „ gedeelt. uit zijde.	1200	6000	500

Producten der metaalindustrie.

Voorwerpen uit onedele metalen: vilen en raspen, niet meer dan 16 c.M. l.	40	52	23
Meer dan 16 tot 35 c.M. lang	25	32	20
Spindels van alle soorten	30	35	10
Huis- en keukengereedschappen uit koper, niet vernikkeld, gelakt, gepolijst	50	60	30

De belangrijke Zwitsersche uitvoer van *textielmachines* kreeg naast een aantal vastgelegde tariefrechten de volgende verlagingen:

	Verdragsrecht	Autonom recht	Vooroorlogsrecht
Breimachines, met de hand te drijven, zonder onderstel; bovenstellen van breimachines, ook deelen daarvan, zonder naalden	28	35	12
Id. met onderstellen of die met een motor gedreven kunnen worden .	18	25	8
Voor <i>electrische apparaten</i> werden naast talrijke vastleggingen van tariefrechten verlagingen toegestaan voor meet-, tel- en registratie-toestellen en hun bestanddeelen..	100	120	40
Electrische toestellen voor verlichting, krachtoverdracht of electrolyse voor geneeskundige doeleinden en dergelijke en hun bestanddeelen.	45	60	60

Ten slotte kan de Zwitsersche *horlogeindustrie* de volgende verlagingen registreren:

	Verdragsrecht	Autonom recht	Vooroorlogsrecht
Gouden armbandhorloges en zakhorloges van niet meer dan 3,5 c.M. grootste middellijn, per stuk	4	5,50	0,80
Andere gouden zakhorloges.....	8	11	0,80
Zilveren	2,75	3	0,60
Uit onedel metaal	2	2,50	0,40
Horlogekasten (goud) voor armbandhorloges en kleine zakhorloges ..	2,50	4	0,40
Andere gouden kasten voor zakhorl.	6,50	9,50	0,40

Rechten bij invoer in het Zwitsersche tolgebied.

(Francs per 100 KG.).

In de groep voedings- en genotmiddelen heeft Zwitserland geenerlei verlagingen, doch uitsluitend vastleggingen van tariefrechten toegestaan, die voor den omvangrijken Duitschen export van aardappelmeel, mout en in het bijzonder suiker van beteekenis zijn. Ook de aanzienlijke Duitsche lederuitvoer heeft slechts tariefvastleggingen verkregen met als eenige uitzondering:

	Verdragsrecht	Algemeen tarief
Lederwaren, behalve die, welke onder post 189 van het tarief vallen	190	200
Sterkere verlagingen van het recht zijn voor <i>houtwaren</i> toegestaan, bijv.:		
Vaten uit hout, gemonteerd of gedemonteerd, zonder ijzeren beslag, ook met ijzeren banden	18	25
Gedraaide voorwerpen: keukengereedschap, gereedschap, gereedschapsheften, ruw	40	50
Anders als ruw	55	65
Afgewerkte houtwaren van alle soort, elders niet genoemd, ruw	35	40
Anders dan ruw	40	50
Kozijnen (voor ramen) anders dan ruw, in de grondverf	120	150
<i>Papier en grafische producten:</i>		
Carton, wegende 200 tot en met 300 Gr. p. M ² . In meerdere lagen, op de machine vervaardigd bordpapier, wegende 400 Gr. of meer per M ²	25	30
Andere	25	35
Papier en karton, bordpapier, typografisch of lithografisch bedrukt, één kleur, los of gebrocheerd	135	150
Kleurboeken voor kinderen	50	100
Kantoorboeken, agenda's e. d.	105	120
Zeer karig zijn de concessies van Zwitserland op het gebied van de <i>textielgoederen</i> .		
Afgepaste kaasdoeken zonder naai- of pasementwerk	50	200
Touwslagerijproducten, andere dan strikken, touwen en netten	68	75
Voor den aanzienlijken Duitschen <i>woluitvoer</i> is niet meer verkregen dan de vastlegging der tariefrechten.		
Parapluies en parasols, met uitzondering van die uit zijde vervaardigd	200	225
Een belangrijk aantal verlagingen, schommelend tusschen 10 en 50 pCt., werd verkregen voor de groep <i>delfstoffen, steen en aardewerk</i> , b.v.:		
Vette kalk in stukken	0,60	1,20
Portlandement	1,50	2,—
Dakpannen	1,70	2,—
Baksteen, ondoorboord of dwars doorboord	0,80	1,—
Baksteen, vuurvast en zuurvast	2,—	2,50
Voor de <i>producten van de Duitse machineindustrie</i> zijn naast talrijke vastleggingen van het tariefrecht de volgende aanzienlijke concessies verkregen:		
Werktuigmachines voor metaalbewerking, gewicht per stuk vanaf 50.000 KG.	5	15
Id. 15—50.000 KG.	6	15
Transmissielagers en tweedeelige, samschroefbare riemschijven voor staaldraad met een gewicht beneden 500 KG.	25	35
Getrokken, naadloze masten uit gesneden, onbewerkt dun walsijzer	8	18
Andere ijzerconstructies, elders niet genoemd	15	18
Electrische wagens	120	150
Stoom- en motorbooten, voor openbare of transportdoeleinden, niet voor luxe doeleinden bestemd	50	100

Ten slotte is het recht voor *speelgoed* (alle soorten) van 60 op 40, resp. voor zoover het geheel of voor het grootste deel uit hout bestaat, op 50 frs. per 100 K.G. verlaagd.

Goudprijzen en discontopolitiek der Javasche Bank.

Aan het verslag van den President der Javasche Bank over 1925/26 is het volgende ontleend:

De positie van de Javasche Bank werd in het afgelopen boekjaar aanmerkelijk versterkt. In het eerste kwartaal van dat boekjaar werd de pariteit van den Indischen gulden ten opzichte van het goud hersteld. Hieromtrent deed ik in mijn vorig jaarverslag uitvoerige mededeelingen. De koers voor telegrafische overmakingen naar Holland was op 1 April 1925 reeds tot 99½ verbeterd, terwijl op 22 Juni 1925 de parikoers werd bereikt. De T. T. koers op New York werd op die data respectievelijk tegen 2.52 en 2.49½ genoteerd. Daarna maakte de verbetering van het Indische devies verderen voortgang, zoodat geconstateerd kan worden, dat de betalingsbalans van Nederlandsch-Indië bijna voortdurend een gunstigen stand aanvees. Dit kan geen verwondering wekken, wanneer men de volgende cijfers in miljoenen guldens van den loop van de handelsbalans in aanmerking neemt.

Jaar.	Export.	Import.	Saldo.
1922	1.148.4	761.6	+ 386.8
1923	1.386.1	645.5	+ 740.6
1924	1.554.5	703.—	+ 851.5

In het laatst van het jaar 1925, toen de belangrijke rubberuitvoer en de prijsstijging van dat artikel den grootsten invloed oefenden, werd, met ingang van 11 December, de koers van 100% bereikt. Deze notering bleef, met een onderbreking gedurende het tijdvak van 18 December tot 22 December, toen een koers van 100½ gold, tot 11 Januari 1926 gehandhaafd. Daarna deden de daling van den rubberprijzen en de vermindering der exporten zich gevoelen en steeg de koers geleidelijk en met eenige schommelingen tot 99½ aan het einde van het boekjaar.

De zooveen geschetste gang van zaken maakte een antwoord noodig op de vraag, tegen welken prijs de Javasche Bank bereid zou zijn goud te koopen. In verband daarmee hebben wij bekeud gemaakt, dat wij in het algemeen bereid zouden gevonden worden goud te koopen tegen f 1638.— Indisch Courant per kilogram fijn geleverd te Amsterdam en tegen f 1634.— Indisch Courant per kilogram fijn geleverd te onzen kantore te Batavia. Deze bedragen zijn niet berekend op de mogelijkheid, dat al het door ons gekochte goud voor den aanmaak van gouden tientjes zou gebezigd moeten worden, terwijl evenmin de gedachte heeft voorgezet, dat het geval zou kunnen treden, waarin al het goud of alle daaruit vervaardigde gouden munten naar Nederlandsch-Indië zouden verscheept moeten worden. Ten einde den omvang van de schommelingen in de wisselkoersen zooveel mogelijk te beperken, hebben wij in hoofdzaak slechts rekening gehouden met de verscheping en verneming van een zoodanig deel van het gekochte goud als, ingevolge het desbetreffende Regeeringsvoorschift (zie artikel 28, 2e lid van de Bankwet) in Nederlandsch-Indië aanwezig moet zijn, onderscheidenlijk in den vorm van munten moet aangehouden worden. Waar eventueel aammunting uitsluitend kan geschieden aan 's Rijks Munt te Utrecht, daar spreekt het van zelf, dat onze aankoopsprijzen voor levering Batavia lager moet zijn dan die voor levering Amsterdam.

Op de basis van f 1638 als aankoopsprijzen van de Javasche Bank en f 1653,44 als verkoopprijzen van de Nederlandsche Bank leert een eenvoudige berekening, dat de koers Nederland—Nederlandsch-Indië niet boven 101 zal kunnen stijgen, aangezien het alsdan voordeel zal opleveren goud van de Nederlandsche Bank te koopen en aan de Javasche Bank te verkoopen. Dit zou tot de slotsom voeren, dat, gelet op de koersen, welke in het afgelopen boekjaar gegolden hebben, geen aanleiding voor den verkoop van goud aan de Javasche Bank bestond. Deze conclusie zou echter niet juist zijn, aangezien ook de crossrate Amsterdam—Londen hierbij een rol speelt. Wanneer toch die crossrate de mogelijkheid opent goud uit Londen te ontbieden, dat den koper in Amsterdam minder dan f 1653,44 per kilogram fijn kost, dan wordt de hierboven genoemde grens van 101 voor den koers Amsterdam—Batavia in evenredigheid naar beneden verplaatst. Zulks heeft zich inderdaad voorgedaan en wel in die mate, dat het voordeel gaf goud in Engeland te koopen en aan de Javasche Bank, levering Amsterdam te verkoopen. Wij zagen dan ook onzen goudvoorraad belangrijk vermeerderen en wel van f 133.682.789 op 31 Maart 1925 tot f 202.203.338 op 31 Maart 1926. Een deel van deze toename komt op rekening van gouden tientjes, die, in verband met de geringere kosten op de verzending van deze munten in vergelijking met goudbaren vallende, voor verscheping van Nederland naar Nederlandsch-Indië in aanmerking kwamen. De zooveen bedoelde vermeerdering van onzen metaalvoorraad was ons niet onwelkom waar de

direct opeischbare verplichtingen der Bank waren gestegen van rond f 319.760.000.— bij het sluiten van het boekjaar 1924/25 tot rond f 405.656.000.— op 2 Januari 1926, eene toename derhalve van f 85.896.000.—, welke nagenoeg geheel op rekening is te stellen van de vermeerdering der bankbiljettencirculatie. Deze toch steeg in bedoeld tijdvak met f 76.782.000.— en dit in hoofdzaak voor de financiering van de sterk in prijs en omvang toegenomen rubber-productie, met name voorzover deze productie bestond uit bevolkingsrubber.

Wat den eventueelen goudverkoop door de Javasche Bank betreft, was in onze op 29 April 1925 bekend gemaakte verklaring (zie mijn vorig jaarverslag blz. 45) vastgelegd, dat de Bank in de gevallen en onder de voorwaarden, in die verklaring omschreven, gehouden zou zijn goud tegen den prijs van f 1653,44 per KG. fijn te verkoopen. Uit den aard der zaak geldt die prijs voor aflevering van goud te onzen kantore te Batavia. De vraag werd ons gesteld of en — zoo ja — tegen welken prijs wij eventueel bereid zouden zijn goud ten kantore van onze Bijbank te Amsterdam af te leveren. Wij hebben in beginsel die vraag bevestigend beantwoord en voorshands den prijs, te voldoen te Batavia in Indische Courant, bepaald op f 1661,— per KG. fijn. Hierbij gingen wij uit van het bovengenoemd bedrag van f 1653,44 en hielden wij rekening met de kosten en het renteverlies, aan de verscheping van remisemateriaal verbonden, met dien verstande, dat voor de koopers een prikkel zou worden geschapen aflevering te Amsterdam boven die te Batavia te verkiezen. Waar het te Amsterdam tegen f 1661,— Indisch Courant te verkrijgen goud eventueel aan de Nederlandsche Bank tegen f 1647,50 zal verkocht kunnen worden, zal de koers Indië—Holland niet boven 99½ kunnen stijgen aangezien het alsdan voordeel zou geven goud aan de Javasche Bank te onttrekken.

Wij meenen, dat door de hierboven medegedeelde regeling, waarbij wij ons intusschen de beslissing ten opzichte van elke transactie voorbeholden, de grenzen van den wisselkoers juist zijn getrokken, terwijl bovendien de oeconomiche verzending van goud naar en van Nederlandsch-Indië zooveel mogelijk zal beperkt worden.

Toen voor ons kwam vast te staan, dat de stabiliteit van den Indischen Gulden zonder bezwaar zou gehandhaafd kunnen blijven en bovendien, mede in verband met de daling van den rentestandaard, het belangrijk bedrag aan Gemeentelijke promessen, dat wij in portefeuille hadden, nagenoeg geheel geconsolideerd was, hebben wij het mogelijk en wenschelijk geacht, met ingang van 6 Mei 1925, de meeste van onze rentetarieven met een half of een vol percent te verlagen. Als de belangrijkste van deze wijzigingen noem ik de verlaging van 6 pCt. tot 5 pCt. en van 5½ pCt. tot 5 pCt. van de rente op voorschotten in rekening-courant tegen onderpand onderscheidenlijk van effecten en van uitvoerproducten (met uitzondering van rijst en suiker, waarvoor de rentevoet van 4½ pCt. gehandhaafd bleef). Ook met het oog op de critische opmerkingen, welke naar aanleiding van onze discontoverhooging in het boekjaar 1924/25 omtrent de beteekenis van discontoveranderingen voor de vervulling van de taak van de Javasche Bank werden gemaakt, acht ik het wenschelijk te dezer plaatse eenigszins nader in te gaan op het standpunt, dat wij met betrekking tot die beteekenis innemen. Betoogd werd dat voor een land als Nederlandsch-Indië, waar een geldmarkt in den eigenlijken zin des woords niet bestaat en dat in zoo overwegende mate een agrarisch karakter draagt, eene wijziging van de tarieven der circulatiebank niet, althans niet van belangrijken, invloed kan zijn op de factoren, welke den stand der wisselkoersen op het buitenland bepalen. Wij kunnen ons met dit betoog niet vereenigen. Juist is, dat een geldmarkt hier te lande niet in dien zin bestaat, dat buitenlandsche saldi bij gunstigen rentestand op die markt tijdelijke belegging zoeken, of dat vlottend materiaal te allen tijde plaatsing zou kunnen vinden. Een discontoverandering zal dan ook geen directen invloed oefenen gelijk zij in Europeesche landen pleegt te doen, waar zij terstond de toe- en afvloeiing van gelden uit of naar het buitenland zal uitlokken en langs dien weg de gewenschte uitwerking voor den stand der wisselkoersen zal hebben. Evenzeer is juist, dat het land in overwegende mate een agrarisch karakter draagt. Deze structuur heeft onmiskenbaar ook op de credietgeving haren stempel gedrukt. Die credietgeving heeft in hoofdzaak plaats tegen zakelijk onderpand en zulks brengt mede, dat zij, afgescheiden van de regelmatige schommelingen in verband met de financiering van den oogst, een vrijwel stabiel karakter draagt en slechts geleidelijk uitbreiding erlangt naar gelang van de ontwikkeling van land en volk. Het binnenlandsch wisselverkeer en discontobedrijf, gelijk deze in de industriele landen van Europa tot zoo groote ontwikke-

ling zijn gekomen, zijn in Nederlandsch-Indië van geringe beteekenis. Dit alles kan worden toegegeven en toch kan zulks, naar onze overtuiging, niet leiden tot de conclusie dat een discontoverandering hier te lande geen zin zou hebben. Een dergelijke verandering zal in tweërlei opzicht wel degelijk van invloed zijn op de buitenlandsche wisselkoersen en dit afgescheiden van de uitwerking van psychologische aard, welke een besluit van de circulatiebank tot tariefwijziging pleegt mee te brengen. Juist in Nederlandsch-Indië, waar het aantal van hen, die op de valutamarkt opereeren, betrekkelijk klein is, is die uitwerking van niet geringe — zij het tijdelijke — beteekenis. De zooveel bedoelde invloed zal in de eerste plaats van directen aard zijn in zoover als eene renteverandering, al naar gelang zij eene verhooging of eene verlaging is, er toe zal leiden, dat de vlottende middelen, welke door tal van lichamen plegen aangehouden te worden, zooveel mogelijk hier te lande rentegevend zullen gemaakt worden, dan wel naar het buitenland zullen afvloeien, zij het ten deele tijdelijk in afwachting van het oogenblik, waarop zij door die lichamen wederom in hun bedrijf zullen benut moeten worden. Indirect zal de meerbedoelde invloed zich doen gevoelen via de verhouding waarin de credietgeving verdeeld is over de particuliere banken en de circulatiebank. Verhoogt deze hare tarieven, dan zullen hare binnenlandsche uitzettingen afnemen en die van de particuliere banken toenemen. Het gevolg hiervan zal zijn eene inkrimping van de obligo's der circulatiebank, die dientengevolge in staat zal zijn een deel van haren metaalvoorraad af te stooten en langs dien weg het aanbod van buitenlandsche valuta te vergrooten. Verlaagt de circulatiebank hare tarieven, dan zal zich het omgekeerde voordoen en zullen de particuliere banken hare vrijgekomen middelen in het buitenland rentegevend maken en zodoende de vraag naar buitenlandsche valuta doen toenemen.

Het vorenstaande mag niet in dien zin worden opgevat, dat wij zouden meenen, dat de gang van zaken onder alle omstandigheden zal zijn zooals wij hierboven hebben geschetst. Op het hierboven bedoelde gebied kunnen zoo vele factoren hunnen invloed doen gevoelen, dat met het aanwijzen van de tendenzen, die tariefwijzigingen in het leven zullen roepen, moet volstaan worden. Evenmin mag de conclusie worden getrokken, dat wij talrijke veranderingen in de tarieven van De Javasche Bank zouden verwachten. Integendeel; wij meenen dat dergelijke veranderingen, met name verhoogingen, slechts in bijzondere omstandigheden hare rechtvaardiging kunnen vinden en dat, bij een normale ontwikkeling van zaken, andere middelen ten dienste staan en de voorkeur verdienen om de wisselkoersen op het buitenland binnen de grenzen der pariteiten te houden. Deze middelen ontleent de Bank aan hare buitenlandsche wisselportefeuille en saldi, terwijl ook een deel van haren goudvoorraad voor het zooveen omschreven doel zal kunnen aangewend worden, zonder dat zulks tot tariefsverandering zal behoeven te leiden. Waar de schommelingen in de wisselkoersen in normale tijden onmiddellijk samenhangen met de afwisseling van de exportseizoenen enerzijds en de tijdvakken, tusschen die seizoenen gelegen anderzijds, zal De Javasche Bank door eene doelmatige inkrimping of uitzetting van de zooveen bedoelde middelen, als regel die schommelingen niet slechts binnen de grenzen van de pariteiten kunnen houden doch ook kunnen voorkomen, dat die pariteiten zeer dicht genaderd worden.

Voor de practische politiek leidt het bovenstaande tot tweërlei slotsom. In de eerste plaats zal De Javasche Bank evenals in het afgelopen jaar, de beschikking moeten hebben over belangrijke buitenlandsche middelen, teneinde die op de zooveen aangegeven wijze te kunnen aanwenden. Zulks is te noodzakelijker in verband met de aanzienlijke bedragen, welke de Regeering jaarlijks buiten Nederlandsch-Indië te voldoen heeft. En in de tweede plaats brengt de structuur van het Land en het daaruit voortvloeiende systeem van credietgeving mede, dat in Nederlandsch-Indië, minder dan in Europeesche landen, de circulatiebank zal kunnen werken als „bankers bank”. Trouwens, zooals de omstandigheden zich thans voordoen, hebben de groote particuliere banken in verband met hare eigen, sedert den oorlog belangrijk opgevoerde, kapitalen en met de ruime geldmiddelen, waarover het meerendeel der Europeesche cultuurnederningen als gevolg van de gunstige uitkomsten der laatste jaren beschikt, als regel geenerlei hulp van de circulatiebank noodig en het laat zich niet aanzien, tenzij belangrijke wijzigingen in den algemeenen toestand zouden intreden, dat hierin spoedig verandering zal komen. Eerst geleidelijk, naar gelang de ontwikkeling van het Land tot eene toeneming van de credietbehoefte zal leiden, zal ook in dit opzicht eene aanpassing aan meer normale omstandigheden te verwachten zijn.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

De ongeregelde bewegingen in de groothandelsprijzen in Juli brachten ten slotte een geringe stijging in het indexcijfer tevege; het totaal is thans 4045 of 10 punten hooger dan einde Juni. Onderstaande tabel geeft de wijzigingen in elk der vijf groepen te zien.

Data	Granen en vleesch	Anderc voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
" Nov. 1918	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
" Dec. 1923	853	815½	1382½	774	755	4580	208,2
" Dec. 1924	992	789½	1452	815½	806	4855	220,7
" Juli 1925	908	698	1274½	756	809½	4446	202,1
" Aug. "	952	718½	1235½	748	796	4450	202,3
" Sept. "	934	702½	1250½	752	788	4327	201,2
" Oct. "	886	699½	1203½	749½	788½	4227	196,7
" Nov. "	918½	704½	1174½	737½	787	4322	196,4
" Dec. "	936½	679	1120	733	782½	4251	193,2
" Jan. 1926	892½	694½	1117	726½	758½	4189	190,4
" Febr. "	884	699	1058	736	762	4139	188,1
" Mrt. "	880	688	1025½	723½	771	4088	185,8
" Apr. "	894	678½	1000	714	766½	4053	184,2
" Mei "	885½	681	978½	718½	765½	4029	183,1
" Juni "	893½	682½	963½	735	760½	4035	183,4
" Juli "	910	678½	945	763	748½	4045	183,9

De veranderingen in de voedingsmiddelen waren niet van groote beteekenis; granen, vleesch en suiker waren iets hooger, terwijl thee en koffie iets daalden. In de weefstoffengroep was de belangrijkste verandering een verdere scherpe daling in jute met zeer gunstige oogstvooruitzichten. Wol en zijde waren hooger en in katoen had een kleine stijging plaats. In de delfstoffengroep was ruw ijzer weer hooger; de voorraden nemen af en er wordt heel weinig geproduceerd. Tin en lood stegen. In de diversengroep had in indigo een scherpe daling plaats. De volgende tabel geeft de veranderingen in het indexcijfer van elk artikel vergeleken met einde Juni te zien, waarbij het cijfer 50 telkens den gemiddelden prijs gedurende de periode 1901—'05 voorstelt:

	Indexcijfer	of +		Indexcijfer	of +		Indexcijfer	of +
Tarwe (btl.)	105	+ 1	Katoen(Am.)	92	+ 7½	Koper	49	+ 1½
" (Eng.)	111	+ 6	" (Egypt.)	112	+ 1	Delfstoff.	763	+ 28
Meei	100	...	Garen	92½	+ 3	Hout	93	...
Gerst	67½	- 2	Laken	106	...	(Baltisch)
Haver	83½	+ 5½	Wol (Eng.)	108	+ 8	(Amerik.)	77½	...
Aardapp.	53	+ 3	" (Austr.)	102	...	Leder	60½	...
Rijst	123	- 2	Zijde	85	+ 11	Petroleum	108½	...
Rundvl.	72	+ 1	Vlas	90½	+ 3	Oliën	75	- 5
Schapenvl.	84	+ 1	Hennep	59½	+ 1	Oliezaden	80½	+ 3
Varkensvl.	111	+ 3	Jute	97½	- 47	Talk	70	- 1
Gran. en vl.	910	+ 16½	Weefstoffen	945	- 18½	Indigo	76½	- 13½
Thee	152	- 6½	Ruw-Ijzer	97	+ 10	Soda	85	...
Koffie	138½	- 4	Stalen rails	66½	- 2½	Rubber	21	...
Rietsuiker	94	+ 3½	Ijz. staven	84½	...	Diversen	748½	- 12
Bietsuiker	94½	+ 5	Kolen (st.)	125	...	Totaal	4.045	+ 10
Boter	83	+ 3	" (huisbr.)	90	...			
Tabak	116½	...	Lood	137	+ 12			
And. voed. en genotm.	678½	- 4	Tin	114	+ 7			

Het eindresultaat van deze wijzigingen is geweest, dat de stijging boven het vóóroorlogscijfer van 57,3 tot 57,7 pCt. is toegenomen. Het laagste cijfer, dat dit jaar bereikt werd, was 57,1 pCt. per einde Mei, zooals uit de derde tabel te zien is.

Een belangrijk feit in deze tabel is de aanhoudende daling in de weefstoffengroep. Verleden jaar om dozen tijd was het cijfer 207. De daling komt bij al de posten voor, maar het sterkst bij Egyptische katoen, wol en jute.

Voorts laten wij nog volgen een overzicht der indexcijfers in eenige der voornaamste landen.

Wat Nederland betreft, merkt het Centraal Bureau voor de Statistiek op, dat bij beschouwing der cijfers, betrekking hebbende op de maand Juni 1926, blijkt, dat het algemeen indexcijfer met 1 punt, dat der voedingsmiddelen met 3 punten is gestegen.

Data	Granen en vleesch	Anderc voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1923....	148	231	225	167	136	178,6
December 1924....	171	224	235	175	146	189,3
Juli 1925....	157	198	207	163	146	173,3
Augustus "....	164	204	200	161	144	173,5
September "....	161	199	203	162	143	172,6
October "....	153	199	195	161	143	168,7
November "....	159	200	191	159	142	168,5
December "....	162	193	182	158	141	165,8
Januari 1926....	154	197	181	156	137	163,3
Februari "....	153	199	172	158	138	161,4
Maart "....	152	196	167	156	140	159,4
April "....	154	193	162	154	139	158,0
Mei "....	153	194	159	155	139	157,1
Juni "....	154	194	156	158	138	157,3
Juli "....	157	193	153	164	135	157,7

Wat het algemeen indexcijfer betreft, staat, tegenover een prijsstijging van 13 artikelen met in totaal 166 punten, een prijsdaling van 16 artikelen met in totaal 107 punten.

Met 10 of meer punten stegen de artikelen: aardappelen (56), tarwe (22), hars (16), lijnolie (12) en rogge en haver (elk 10 punten); de artikelen kalfsvleesch, zemelen en papier daalden met resp. 24, 14 en 14 punten.

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederlands ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100 ⁴⁾	100	100 ⁵⁾	100 ⁵⁾	100	100	100
Novemb. 1918	206	358	438	367	392	214
Hoogste 1920	272	591	679	...	325	366	297	322
Decemb. 1923	151	458	577	140	183	160	154	211
Decemb. 1924	157	507	640	147	171	168	160	214
Juni 1925	157	542	683	143	161	161	153	200
Juli	160	557	707	143	160	160	155	198
Augustus "	160	557	731	144	159	159	155	200
September "	160	555	721	145	158	157	155	201
October "	158	572	716	144	159	154	154	200
November "	158	605	712	145	157	155	154	197
Decemb. "	156	633	715	143	156	156	155	194
Januari 1926	156	634	708	141	155	153	153	192
Februari "	155	636	704	139	151	152	149	188
Maart "	152	632	693	138	148	149	145	184
April "	151	650	692	135	147	150	143	181
Mei "	152	687	698	136	145	151	143	...
Juni "	...	738	708	135	144	...

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Frankfurter Zeitung. Sedert Januari 1924 gebaseerd op 100 artikelen in plaats van op 98.

³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.

⁴⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁵⁾ Midden 1914.

Chineezen-immigratie in Nederlandsch-Indië en Bevolkingsrubbercultuur.

Nauwkeurige cijfers van de Chineezen-immigratie in Nederlandsch-Indië kunnen worden geproduceerd sedert 1918, in welk jaar de tegenwoordige toelatingsbepalingen voor den geheelen archipel in werking traden.

De toelatingsbepalingen staan de ontschepping toe in een 25-tal havens en vorderen voor de uit te reiken vergunning tot ontschepping van vreemdelingen de betaling van een recht, waarvan het bedrag sedert 1 Juli 1924 op f 100 is gesteld.

Voor de jaren 1919 tot en met 1924 bedroeg het gemiddeld aantal in Nederlandsch-Indië geïmmigreerde Chineezen ongeveer 28.000. Wij laten hierbij buiten beschouwing het abnormale jaar 1921. In dit jaar immigreerden n.l. bijna 50.000 Chineezen, hetgeen ten nauwste verband houdt met den in de Zuid-Chineesche Provinciën heerschenden hongersnood.

In 1925 werd het evengenoemde gemiddelde van 28.000 overschreden, doordat de immigratie in dit jaar 30.266 beliep.

De naar de ontscheppingshavens gegroepede cijfers toonen aan, dat het aantal Chineesche immigranten, vergeleken met 1923, in 1925 voor 10 van de 25 havens steeg en wel in totaal met 4,4 pCt., terwijl in vergelijking met 1924 in het afgelopen jaar voor 14

van de 25 havens een totale toename viel te constateeren met 11,3 pCt.

Van de in 1925 in Indië gelande Chineezzen ont-scheepten in de vijf havens Pontianak, Palembang, Bengkalis, Samboe en Djambi meer dan 30 pCt. van de aan alle 25 immigratiestations tezamen behandelde *singkes*, een percentage, dat in 1922 nog slechts 11 pCt. bedroeg.

De juiste cijfers voor genoemde vijf havens over de periode 1922 t/m. 1925 worden hieronder weergegeven.

	1922	1923	1924	1925
Pontianak ..	1.501	1.649	1.808	2.843
Palembang ..	917	828	854	1.313
Bengkalis ..	1.470	1.343	1.802	2.568
Samboe	629	1.254	1.121	2.160
Djambi	573	1.368	1.052	2.001
	5.090	6.442	6.637	10.885

Het aantal immigrerende Chineezzen steeg in die vijf havens van 1924 op 1925 alzoo van 6.637 tot 10.885 of met bijna 65 pCt., terwijl sedert 1922 eene verdubbeling valt te constateeren.

Om de beteekenis van deze cijfers duidelijk te illustreeren zij hier tegenover het aantal immigranten met bestemming Djambi, in 1925 bedragende 2001, gesteld het cijfer der totale Chineesche bevolking van het geheele gewest Djambi, hetwelk volgens de uitkomsten der in 1920 gehouden volkstelling op dat tijdstip weinig meer dan 3000 kan hebben bedragen.¹⁾

Wordt bij het voorafgaande nog aangeteekend, dat circa 60 pCt. der immigranten van Samboe bestemd is voor Indragiri, zoo wordt het duidelijk, dat deze groote stijging zonder meer valt toe te schrijven aan den toenemenden trek naar de havens met een achterland vol economisch leven, opgewekt door den huidige bloei der bevolkingsrubbercultuur.

De cijfers van de uitvoeren van rubber, afkomstig uit de bevolkingstuinen van Borneo, Palembang, de Oostkust van Sumatra, Riouw en Djambi, welke in 1921 even 5000 tons beliepen en in 1924 waren te stellen op 78.000 tons, spreken meer dan eenig betoog, voor de zich in die streken voor den ondernemenden Chinees openende mogelijkheden.

Behalve in den rubberhandel openen zich, onder een zoozeer in koopkracht toegenomen inheemsche bevolking, in den algemeenen kleinhandel — ook met het oog op den opvoer van verbruiksartikelen naar de bovenstreken — momenteel in die gebieden voor den Chineeschen handelsgeest oneindig veel aantrekkelijker en wijder perspectieven, dan in een bestaan van ondgeschikt ambachtsman of koelie in de grootte Europeesche centra.

Zonder eerste-hands opkoper van rubber te zijn kan de Chineesche handelaar daar gemakkelijk goede zaken maken.

„Toen kwam de rubber. Met het toenemen van den „export nam de bedrijvigheid toe en daarmee de handelswinst der Chineezzen, die als overal elders in eene „primitieve omgeving het mes van meerdere kanten „lieten snijden”, aldus J. J. Mendelaar in zijne in „Koloniale Studiën” verschenen verhandeling „Djambi, de rubber en de Djambiër”.

De in dit opstel vermelde cijfers onderstrepen de juistheid van die woorden.

Verplaatsten de Chineesche immigranten zich dus naar de voornaamste bevolkingsrubbercentra, ook voor de practisch gesproken eenige uitzondering Bandjer, masin (en de beide andere ontschepingshavens in Zuid-Oost-Borneo), waar de immigratie stationnair bleef, valt niet moeilijk eene verklaring te vinden.

Het is immers een feit — in de onlangs verschenen aanvulling op de rubbermonografie samengesteld door den dienst der belasting werd dit nog opgemerkt — dat de Chinees in de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo niet als tusschenhandelaar bij rubbertransacties op den voorgrond treedt.

Ook voor den opvoer van verschillende handelswa-

¹⁾ De uitkomsten der volkstelling 1920 gaven aan 4123 Vreemde Oosterlingen voor het gewest Djambi.

ren diep landwaarts in zijn de Maleiers hier bekend, terwijl verder Boegineezzen en Makassaren 'er op de kust als handelaren naam hebben.

Eene vergelijking van het aantal in Nederlandsch-Indië binnenkomende Chineezzen met het groote aantal der naar Malakka emigreerende Chineezzen bewijst al heel weinig tegen den druk van het ontschepingsgeld, wanneer slechts bedacht wordt, dat in het drukke jaar 1921 in geheel Indië arriveerden bijna 50.000 Chineesche immigranten en dat in hetzelfde jaar de Chineezzen-immigratie in de Straits de 200.000 vrij dicht naderde. En ... in 1921 bedroeg het ontschepingsrecht in Indië f 25.

Behalve dat de rubber ook voor Malakka een rol speelt, geldt voor den overwal momenteel bovendien een bijzondere attractie, welke tijdelijk haar invloed doet gelden, doch niettemin sedert geruimen tijd als met magnetische kracht den Chineeschen werkman aantrekt.

De uitvoering van maritieme werken in verband met de vloot-basis te Singapore vraagt vele handen, tegen zoodanig hooge loonen, dat de Straitsplanters reeds een woord van protest deden hooren en staking in de bouwbedrijven, schoenmakerijen, e.d. reeds van zich deden spreken.

Ook de recente staking van Chineesche laadkoelies te Penang en hunne weigering om eene loonsverhoging van 15 pCt. te accepteren zijn in dit verband veelzeggend.

Kortom de aantrekkingskracht van de hooge loonen elders en de magnetische werking der bevolkingsrubbercentra maken, dat, de troebelen in China ten spijt, voor plaatsen waar tegen loonen wordt gewerkt, welke in meer normale tijden als redelijk zouden worden aanvaard, van Chineesche zijde een aanmerkelijk getemperde belangstelling bestaat.

Een heel gewoon verschijnsel, eene dislocatie, voort-spruitende uit economische omstandigheden, welke in hare gevolgen feitelijk te voorzien was.

Weltevreden.

G. W.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Juni 1926	Jan./Juni 1926	Jan./Juni 1925
Prod. Steenkolen in tonnen.	723.607	3.984.859	3.127.433
Kolenslik	19.010	132.979	126.488
Aantal normale werkdagen .	25 ¹⁾	149	149

¹⁾ Staatsmijnen en de mijn Laura en Vereeniging 26 dagen.

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

	Juni 1926	Jan./Juni 1926	Jan./Juni 1925
Netto-productie in tonnen..	18.876	104.280	107.686
Aantal normale werkdagen	26	127	170

III. Zoutmijnen.

(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	Juni 1926	Jan./Juni 1926	Jan./Juni 1925
Afgeleverd:			
Geraff. zout	2.652	14.748	14.455,65
Industriezout	25	158	254,5
Afvalzout	255	517	787,3
Aantal normale werkdagen	26	149	151

Arbeiders.

Aantal.	Gezamenlijke Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 Juli 1926	{ 8.640 ¹⁾ 22.731 ²⁾	146	107
1 Juli 1925	{ 8.314 ¹⁾ 21.973 ²⁾	140	99

¹⁾ bovengronds. ²⁾ ondergronds.

STATISTISCH OVERZICHT VAN DEN ECONOMISCHEN TOESTAND VAN NEDERLAND.
(Niet met * gemerkte gegevens ontleend aan het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

	1925		1926					Jan./Juni		
	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	1925	1926
Arbeidsmarkt.										
Bedrag der gehouden aanbestedingen × f 1000	8.432	13.879	6.195	9.853	12.471	14.573	11.903	9.272	54.776	64.266
waaronder voor fabrieksbouw × f 1000	147	116	263	493	271	402	569	310	2.588	2.309
Staats- en part. mijnen. Aantal arbeiders op ten der maand	30.413	30.791	31.031	31.245	31.208	31.187	31.016	31.276	29.939 ¹⁸⁾	
*Metaalindustrie. Aantal meerderj. arbeiders op 1 Jan. en 1 Juli			27.163							
Haven- { Gemiddeld aantal taken p. week v. } Amsterdam	17,1	17,6	14,0	16,2	16,8	14,1	16,0	17,0	99,3	94,1
bedrijf { alle b. d. "Havenarbeids-Reserve" } (× 1000)										
ingeschr. losse arbeiders tezamen } Rotterdam	40,1	47,2	42,4	39,7	37,1	29,4	36,3			
Indexcijfer der Werkloosheid.										
	7,9	13,8	15,2	8,8	6,6	5,4	5,2	\$ 4,9	8,2	\$ 7,7
Arbeidsbemiddeling. 1)										
Aanbiedingen v. { Ingeschreven ged. de maand... } × 1000	58,4	69,2	58,8	43,1	44,9	41,7	42,9	45,3		
werkzoekenden. { Overgebl. op het einde v. de mnd. } × 1000	80,2	93,8	97,8	81,7	68,6	60,2	56,5	56,0		
Aanvragen van { Ingeschreven ged. de maand... } × 1000	18,3	22,7	21,4	21,4	24,7	24,0	22,9	22,4		
werkgevers. { Overgebl. op het einde v. de mnd. } × 1000	4,0	3,8	4,2	4,7	5,3	5,8	5,2	4,4		
Plaatsineen.....	14,9	19,0	17,4	17,1	19,5	18,2	18,3	18,4		
Arbeidsloonen.										
Ondergrondse arbeiders..... { bij de mijnen	f 5,38	f 5,38	f 5,35	f 5,36	f 5,34	f 5,38	f 5,39	f 5,43	f 5,33 ¹⁸⁾	
Bovengrondse..... { (loon per dienst)	" 3,92	" 3,91	" 3,93	" 3,96	" 3,89	" 3,92	" 3,91	" 3,91	" 3,89 ¹⁸⁾	
Bouwbedrijven { Metselaar uurinkomen.....	" 0,92	" 0,94	" 0,91	" 0,93	" 0,91	" 0,91	" 0,92	" 0,90	" 1,— ¹⁸⁾	
Amsterdam..... { Timmerman.....	" 0,91	" 0,94	" 0,91	" 0,92	" 0,91	" 0,93	" 0,95	" 0,91	" 0,92 ¹⁸⁾	
Opperman.....	" 0,89	" 0,88	" 0,85	" 0,86	" 0,85	" 0,85	" 0,85	" 0,83	" 0,91 ¹⁸⁾	
Metaalindustrie, uurinkomen van meerderjarige arbeiders									" 0,57 ¹⁸⁾	
Artilleriein- { Wapenfabriek te Hembrug..... } norm. uurl.			f 0,59 ²³⁾	" 0,64 ²⁾					" 0,66 ²⁾	
richtingen { Fabrieken van munitie en ontplof- } bare stoffen te Hembrug.....				" 0,57 ²⁾					" 0,57 ²⁾	
Voortbrenging en verbruik.										
Zee. { aanvoer in Ned. havens 5) } × 1000 K.G.	\$ 17.447	\$ 7.200	\$ 3.271	\$ 3.971	\$ 4.538	\$ 4.121	\$ 4.997			
visscherij. { opbrengst × f 1000.....	3.478	1.910	1.208	1.295	1.278	862	1.173			
*Productie der kolennijnen × 1000 ton 6)	628	632	631	592	706	665	667	\$ 724	\$ 3.127	\$ 3.985
Voor binnenlandsch verbruik beschikbaar gekomen hoeveelheden steenkolen × 1000 ton 7)	\$ 915	\$ 841	\$ 790	\$ 889	\$ 970	\$ 841	\$ 822	\$ 645 ²⁵⁾	8.407	\$ 4.956
In consumtie gebrachte suiker 8) × 1000 K.G.	19.482	16.475	14.546	14.917	17.214	17.000	16.458	18.254	93.224	98.789
Aan de consumtie onttrokken suiker 9) × 1000 K.G.	843	1.300	1.612	1.130	1.115	1.282	908	1.047	5.603	7.094
*Schepen in aanbouw; inhoud in bruto Register-ton 10)		108.894			133.605					
Handel en Verkeer.										
Handelsbeweging zonder gouden en zilveren munt en muntmateriaal (in millioenen)										
Invoer.....	199	205	205	197	213	200	195	213	1.187	1.222
Uitvoer.....	148	141	122	130	143	135	129	133	842	791
Saldo invoer.....	51	64	84	68	69	65	66	79	345	431
Ontvangsten der Spoorwegmaatsch. (in millioenen)	12,0	12,6	13,3	11,9	13,3	13,0	\$ 13,6	\$ 13,6	76,9	\$ 78,6
Ontvangsten per dagkilometer sedert 1 Jan. (in gld.)	120,40	122,58	117,48	117,03	117,25	\$ 117,12	\$ 117,80	\$ 119,16	113,99 ¹⁸⁾	
Inklaringen (geladen { Nieuwe Waterweg } (in 1000 N.R.T.) { zeeschepen) { IJmuiden	1.315	1.319	1.296	1.143	1.404	1.290	1.447	1.618	8.223	8.197
Inklaringen { Lobith { (geladen rivierschepen in 1000 ton { van 1000 K.G.)	356	320	324	272	308	291	353	323	1.885	1.872
Uitklaringen	2.401	2.259	2.357	2.776	2.785	2.740	3.338	4.138	12.027	18.134
Opgelegde zeeschepen ojd. ten der maand: aantal 11)	1.240	1.088	1.041	988	1.286	1.433	1.327	1.535	9.487	7.609
Idem: bruto inhoud in 1000 register-tonnen	22	19	24	20	20	23	26	28	22 ¹⁸⁾	
*Indexc. v. scheepsvrachten. (Volle ladingen „The Econom.”)	118,9	121,8	117,0	110,4	104,1	102,3	102,6	108,0	122,4	107,4
*Goederenvervoer { Gelost bij invoer..... } (in 1000 { in de havens 12)	1.824	1.644	1.503	1.651	1.839	1.845	2.013		9.683	
{ Geladen bij uitvoer..... } (in 1000 { ton)	773	699	605	648	834	784	825		3.827	
{ Doorgevoerd met overlading..... } (in 1000 { ton)	1.528	1.657	1.917	1.557	2.048	2.345	1.895		11.097	
Prijzen, kosten van levensonderhoud.										
Indexcijfers der groothandelsprijzen { Algemeen cijfer in Nederland (1913 = 100)..... } Voedingsmidd. c.d.	154	155	153	149	145	143	143	144	155	146
Kosten van { Arbeidersgezinnen A'dam (Mrt. '20 = 100). levens- { Arbeidersgez. te 's-Gravenhage (1921 = 100). onderhoud. { Ambtenaarsgez. te 's-Gravenhage (1921 = 100)	156	160	156	152	145	142	142	145	154	147
	82,9	81,8	82,3		80,4			81,8		
					81,0			81,6		
Financiëwezen.										
*Opbrengst Rijksmiddelen (totaal).....	43,7	39,2	43,1	35,7	40,1	42,2	45,0	42,1	227,9	247,6
* " Beursbelasting..... (in millioenen) {	0,768	0,495	0,667	0,383	0,386	0,309	0,276	0,415	2,528	2,437
* " Invoerrechten..... {	4,58	4,52	4,53	4,86	5,70	4,83	4,67	4,75	18,60	29,33
* " Statistiekrecht..... {	0,351	0,327	0,317	0,331	0,361	0,326	0,316	0,343	2,057	1,995
*Gegireerd door den Postch. en Girodienst (in millioenen)	283	367	359	306	321	302	327	365	1.666	1.990
*Giro-omzet bij de Ned. Bank (in millioenen)	2462	2532	2612	2534	2.767	2.677	2.849	2.761	15.552	16.100
Wisseldisconto der Nedert. Bank	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	4,04	3,50
Particulier disconto } gemiddeld pCt. {	3,35	3,43	3,07	2,26	2,67	2,86	2,94	2,87	2,81	2,78
Prolongatie.....	3,47	3,69	2,93	2,41	2,82	2,93	2,94	2,99	2,49	2,84
Gemiddeld rendement van oblig. 1921-5 = 100										
I. Nijverheid [Aand. van 49 ondern.].....	97	95	95	97	96 ³⁾	93	91	91		
II. Bank- en credietinstell. [Aand. van 7 ondern.].....	96	99	100	101	99 ³⁾	97	95	95		
III. Scheepvaart [Aand. van 7 ondern.].....	83	87	87	85	78 ³⁾	76	76	76		
IV. Indische fondsen [Aand. van 24 ondern.].....	136	141	139	140	138 ³⁾	136	136	137		
V. Petroleum [Aand. Kon. Ned. Petr. Mij.].....	111	113	113	111	108 ³⁾	107	108	110		
I. Ned. Grootboekobligaties.....	4,04	4,09	4,07	4,05	4,05	4,03	4,04	4,03		
II. Nederl. Staatsleeningen.....	4,68	4,67	4,63	4,62	4,64	4,67	4,63	4,59		
III. Ned. Indische leeningen.....	4,91	4,88	4,90	4,88	4,90	4,90	4,87	4,83		
IV. Gemeent. en provinc. leeningen.....	4,77	4,71	4,66	4,66	4,63	4,65	4,66	4,62		
V. Spoorwegleeningen.....	4,59	4,57	4,51	4,52	4,50	4,50	4,48	4,48		
Fondsen II tm. V.....	4,74	4,71	4,67	4,67	4,67	4,68	4,66	4,63		
*Emissies (in millioenen).....	20,4 ¹⁷⁾	40,7	124,8 ²⁰⁾	29,5 ²¹⁾	21,9 ¹⁴⁾	19,8	50,0 ¹⁹⁾	190,8	247,5	436,9
Aantal uitgesproken Fallissementen.										
	306	340	317	324	339	300	302	349 ²⁶⁾	2.100 ¹⁵⁾	1.931 ²⁸⁾

§ Voorloopige cijfers.
1) Omvattende de werkzaamheden van 39 districtsarbeidsbeurzen, van drie andere arbeidsbeurzen en voor zoover bekend, van de correspondentieschappen der arbeidsbemiddeling. 2) Op 1 Jan. 3) Gemiddelden van 4 weken. 4) Op 1 Juli 1925. 5) Zoowel voor Nederlandsche als buitenlandse schepen. 6) Kolensijk niet inbegrepen. Wel zijn inbegrepen de steenkolen, welke voor eigen gebruik dienen, alsmede de kolen, die aan de mijnwerkers gegeven worden [z.g. „Deputatkohlen“]. 7) Saldo invoer plus eigen productie. 8) D.w.z. onder betaling van accijns in het vrije verkeer gebracht. Aangenomen mag worden, dat deze suiker, zoo al niet in dezelfde maand, dan toch binnenkort de consumenten bereikt. 9) D.w.z. waarvoor restitutie van accijns is verleend wegens uitvoer in den vorm van suikerhoudende goederen. 10) I. Op den laatsten van het kwartaal. Cijfers van Lloyds. 11) Te Amsterdam en te Rotterdam. 12) Amsterdam, Rotterdam, Vlissingen, Vlaardingen, Hoek van Holland, Terneuzen, Zaandam, Delfzijl, Harlingen, Maassluis, Dordrecht, IJmuiden en overige havens. 13) Eerste halfjaar. 14) Nom. 1,8 voor conversie. 15) Nom. 146,2 voor conversie. 16) Nom. 21,9 voor conversie. 17) Nom. 8,8 voor conversie. 18) Juni. 19) Nom. 12,2 voor conversie. 20) Nom. 12,8 voor conversie. 21) Nom. 12,8 voor conversie. 22) Nom. 195,0 voor conversie. 23) 2e halfj. '25. 24) Juli-Nov. '25. 25) Door vermindering van den invoer en vermeerdering van den uitvoer vnl. van bunkerkolen — een en ander als gevolg van het Engelsche mijnconflict — overtrof deze maand de uitvoer den invoer. 26) Nom. 155,4 voor conversie.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 9 Aug. 1926.

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f Bijbnk. „ Ag.sch. „	27.968.531,86 8.330.569,61 16.544.303,66	f	52.843.405,13
Papier o. h. Buitenl. in disconto				—
Idem eigen portef.	f	219.493,702,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				219.493.702,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f Bijbnk. „ Ag.sch. „	48.820.625,55 11.882.244,40 69.987.087,78	f	130.689.957,73
Op Effecten	f	126.963.657,73		
Op Goederen en Spec.		3.726.300,—		130.689.957,73
Voorschotten a. h. Rijk				3.647.189,92
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f	64.213.055,—		
Muntmat., Goud		361.336.448,—		
	f	425.549.503,—		
Munt, Zilver, enz.		27.334.751,31		
Muntmat., Zilver		—		452.884.254,31
Effecten				
Belegging Res.fonds. id. van 1/5 v. h. kapit.	f	7.040.755,51 3.999.542,38		11.040.297,89
Gebouwen en Meub. der Bank				5.142.000,—
Diverse rekeningen				39.800.085,73
	f	915.540.892,71		

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefonds		7.047.731,06
Bijzondere reserve		8.800.000,—
Bankbiljetten in omloop		823.633.315,—
Bankassignatiën in omloop		467.483,24
Rek.-Cour. Het Rijk	f	—
saldo's: Anderen		48.897.858,02
Diverse rekeningen		6.694.505,39
	f	915.540.892,71
Beschikbaar metaalsaldo	f	277.709.776,87
Op de basis van 1/5 metaaldekking		103.110.045,62
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is		1.388.548.880,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Ander opsch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
9 Aug. '26	64.213	361.336	823.633	49.365	277.710	52
2 „ '26	64.302	361.336	846.309	56.706	271.940	50
26 Juli '26	64.615	361.336	814.221	76.081	275.066	51
19 „ '26	64.736	356.282	822.478	66.762	270.006	50
12 „ '26	64.888	361.248	833.070	45.753	276.953	51
5 „ '26	65.067	361.248	841.724	35.054	277.731	52
10 Aug. '25	56.184	363.210	885.955	22.894	259.658	49
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen
9 Aug. 1926	52.843	—	130.690	219.494	39.800
2 „ 1926	55.522	—	146.965	227.400	46.069
19 „ 1926	54.197	—	140.451	223.690	43.696
12 „ 1926	55.361	—	145.818	211.229	53.317
5 „ 1926	56.361	—	143.751	203.658	45.944
28 Juni 1926	57.413	—	137.448	203.317	44.985
10 Aug. 1925	88.179	14.000	132.109	237.152	40.464
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 1/5 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Disconto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen	Diverse rekeningen
1 Juli 1926	1.243	2.061	70	19	1.275	158
1 Juni 1926	1.241	2.075	72	—	1.264	115
1 Mei 1926	1.157	1.993	92	43	1.385	249
1 April 1926	991	1.828	73	27	1.136	65
1 Maart 1926	1.026	1.766	73	24	1.119	57
1 Februari 1926	1.028	1.691	74	5	1.086	67
1 Juli 1925	894	1.584	131	116	981	133

1) Sluitpost der activa. 2) Sluitpost der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Ander opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
7 Aug. 1926	227.500		337.000	46.000	150.900
31 Juli 1926	228.250		335.000	51.000	151.050
24 „ 1926	229.000		335.500	50.000	151.900
3 Juli 1926	200.067	35.186	331.581	43.274	160.739
26 Juni 1926	200.267	36.358	326.240	44.813	162.901
19 „ 1926	195.309	36.652	327.578	47.364	158.869
12 „ 1926	195.399	37.787	324.205	45.250	160.363
8 Aug. 1925	132.688	45.318	316.951	57.533	103.962
9 „ 1924	146.062	64.580	262.628	88.936	141.072
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842*

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen	Dek-kings-percentage
7 Aug. 1926		120.520		***	59
31 Juli 1926		114.760		***	59
24 „ 1926		114.320		***	59
3 Juli 1926	11.529	23.724	47.795	62.185	63
26 Juni 1926	11.384	23.433	45.375	59.711	64
19 „ 1926	10.876	20.753	43.420	64.182	62
12 „ 1926	10.516	20.800	42.415	63.624	63
8 Aug. 1925	17.837	33.662	79.290	61.967	48
9 „ 1924	37.568	25.255	60.930	26.643	60
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis 1/5 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
4 Aug. 1926	152.844	142.503	296.993	56.250	246.405
28 Juli 1926	152.127	142.020	293.896	56.250	243.089
21 „ 1926	151.734	141.347	291.981	56.250	241.270
14 „ 1926	151.335	141.469	292.960	56.250	242.403
7 „ 1926	150.521	142.218	296.019	56.250	245.626
30 Juni 1926	150.350	141.705	294.036	56.250	243.667
5 Aug. 1925	164.500	146.320	305.484	56.250	254.803
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. 1)
4 Aug. '26	36.340	68.544	8.367	108.492	30.091	25%
28 Juli '26	34.925	68.525	9.727	105.492	29.857	26
21 „ '26	40.540	69.942	7.612	114.972	30.137	24 2/10
14 „ '26	38.925	72.876	9.352	114.012	29.616	24
7 „ '26	37.250	74.560	16.498	105.595	28.053	23
30 Juni '26	51.610	103.091	10.458	105.283	28.394	17 1/8
5 Aug. '25	33.509	68.229	11.037	110.498	37.931	31 1/4
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 3/8

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarvan op het buitenl.	Beleeningen
5 Aug. '26	5.549	1.864	338	579	7.864	24	2.241
29 Juli '26	5.549	1.864	338	577	6.710	24	2.288
22 „ '26	5.549	1.864	338	577	5.226	24	2.305
15 „ '26	5.549	1.864	338	576	4.870	17	2.366
8 „ '26	5.549	1.864	338	576	5.606	14	2.254
6 Aug. '25	5.547	1.864	312	578	3.181	19	2.929
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Bult. gew. voorsch. a.d. Staat	Schatkistbiljetten	Diver-sen	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
5 Aug. '26	37.850	5.409	3.689	57.259	3.900	36
29 Juli '26	37.450	5.389	4.233	56.022	4.326	17
22 „ '26	38.350	5.389	3.376	55.006	3.847	38
15 „ '26	37.800	5.386	3.214	54.918	3.226	13
8 „ '26	37.700	5.384	3.704	54.862	3.342	38
6 Aug. '25	28.200	5.085	4.126	45.334	2.604	12
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

1) In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staat a. buitenl. regeeringen.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten in millioenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit- tent. circ. banken 1)	Deviezen als goud- dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee- ningen
31 Juli 1926	1.492,5	260,4	494,8	1.198,8	80,3
23 " 1926	1.492,5	260,4	308,4	1.130,5	8,3
15 " 1926	1.492,3	260,4	335,4	1.192,5	12,9
7 " 1926	1.492,2	260,4	324,8	1.288,2	143,3
30 Juni 1926	1.492,2	260,4	149,8	1.224,0	5,3
31 Juli 1925	1.104,1	123,3	368,0	1.789,2	60,3
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec- ten	Diverse Activa ²⁾	Circu- latie	Rekg.- Crt.	Diverse Passiva	Door Rijksb. geher- disc.
31 Juli 1926	89,5	646,5	3.106,5	538,1	116,8	—
23 " 1926	89,5	714,4	2.644,9	748,7	129,0	—
15 " 1926	89,5	693,5	2.738,1	705,6	143,8	—
7 " 1926	89,5	521,6	2.971,2	526,9	119,9	—
30 Juni 1926	89,5	670,9	2.498,1	764,0	160,4	3,8
31 Juli 1925	201,7	502,1	2.530,3	699,7	562,7	458,8
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0	—

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 31, 23, 15, 7 Juli, 30 Juni, resp. 137,6; 258; 222,8; 200,8; 132,2 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in millioenen francs.

Data	Goud en Zilver	Tegood in en wissels op het buitenland	Binnen- landsche wissels	Belee- ningen	Voorsch. v. d. St.		Circulatie	Rekg. Crt. Particu- lieren
					Voor inge- trokken Duitsch geld	Schaatk. pap. wet van 19-5-'26		
5 Aug. '26	360	30	1.518	480	5.200	975	8.993	251
29 Juli '26	361	30	1.919	545	5.200	1.075	8.975	360
22 " '26	361	30	1.709	607	5.200	1.075	8.896	599
15 " '26	362	30	1.636	689	5.200	1.000	8.947	492
8 " '26	362	30	1.391	621	5.200	975	8.631	433
1 " '26	363	30	1.362	570	5.200	900	8.514	392
6 Aug. '25	354	30	1.421	286	5.200	—	7.675	161

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in millioenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaal- middel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her- disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
21 Juli '26	2.842,2	1.506,2	147,1	495,4	217,4
14 " '26	2.845,4	1.495,1	145,7	514,9	234,2
7 " '26	2.806,8	1.376,8	135,2	612,6	237,6
30 Juni '26	2.834,9	1.518,4	144,7	515,0	249,4
23 " '26	2.846,6	1.511,9	148,9	479,2	247,2
16 " '26	2.836,6	1.576,0	147,7	393,3	233,2
22 Juli '25	2.790,9	1.509,3	144,0	442,5	224,5

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula- tie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. 1)	Algem. Dek- kings- perc. 2)
21 Juli '26	383,1	1.680,9	2.254,1	122,6	72,0	76,0
14 " '26	391,1	1.707,2	2.286,6	122,8	71,2	74,9
7 " '26	375,3	1.737,5	2.279,2	122,8	69,8	73,2
30 Juni '26	385,3	1.697,3	2.259,8	122,8	71,6	75,3
23 " '26	383,1	1.682,8	2.258,2	122,8	72,2	76,0
16 " '26	482,2	1.688,2	2.290,9	122,7	71,3	75,0
22 Juli '25	335,3	1.605,2	2.199,7	115,7	73,3	77,1

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden. F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad munt- materiaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in millioenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis- conto's en beleen.	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposito's
14 Juli '26	699	14.009	5.655	1.668	18.880	5.685
7 " '26	700	14.058	5.653	1.669	18.820	5.655
30 Juni '26	702	14.135	5.681	1.661	19.066	5.650
23 " '26	703	13.946	5.656	1.665	18.696	5.608
16 " '26	703	14.055	5.683	1.687	18.918	5.604
15 Juli '25	731	13.286	5.484	1.647	18.227	5.164

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wettelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 9 Augustus 1926.

Aan de beurs van Berlijn voortschiet in de achter ons liggende berichtperiode bijna voortdurend een krachtige hausse-stemming, waaraan vrijwel alle afdelingen deelnamen. De geruchten omtrent nieuwe aaneensluitingen in de chemische nijverheid hebben een krachtigen stimulus verleend aan aandeelen Farbenindustrie, welke opnieuw hogere koersen konden behalen. Ook de mededeelingen betreffende een op handen zijnde fusie in de internationale ijzer- en staalnijverheid hebben veel beroering gewekt en hebben met name de aandacht gevestigd op de bekende montaan-aandeelen. Daarnaast waren de aandeelen in verschillende bankinstellingen gezocht. Het feit, dat de Deutsche Bank tot uitgifte in het eigen land wensch over te gaan van een post aandeelen, welke eerst in het buitenland was geplaatst, heeft in het licht gesteld, welk een aanmerkelijke verandering ten gunste is gekomen in den toestand van de Duitse geldmarkt. De ruime gesteldheid hiervan heeft dan ook ertoe bijgedragen, dat de geheele markt van een opgewekte tendens blijk heeft gegeven. Alleen tegen het einde der berichtperiode viel een zekere matheid te ontdekken, welke echter geen aanleiding tot groote nadeelige verschillen heeft gegeven.

Ter beurze van New York heeft eveneens een hausse-stemming geheerscht. De opgaande beweging van de meeste koersen is veroorzaakt door de voortdurend gunstige berichten uit de ijzer- en staalnijverheid, uit de automobiel- industrie en van de zijde der spoorwegen. Opnieuw is een zeer belangrijke koersverbetering ingetreden voor aandeelen Steel en General Motors. Een en ander is weliswaar niet gepaard gegaan met een belangrijke uitbreiding van de omzettingen, doch ter beurze schrijft men dit toe aan het feit, dat vele bij de beurs belanghebbenden zich in het buitenland bevinden.

Te Parijs heeft de fondsenmarkt geheel onder den invloed gestaan van de bewegingen in den koers van het Franche betaalmiddel. De spronggewijze verbetering van dezen koers heeft omvangrijke verliezen veroorzaakt in die fondsen, welke tot nu toe werden gekocht bij wijze van bescherming tegen een verderen val van het ruilmiddel. In het bijzonder hebben aandeelen Koninklijke Petroleum Maatschappij en aandeelen Suez Kanaal hieronder te lijden gehad. De omvang van de affaires is wederom bijzonder groot geweest, hetgeen gepaard is gegaan met een nerveuze houding van de geheele beurs.

Te Londen is de verbetering van den koers van den franc weerspiegeld in een grooter vertrouwen van de markt. Door de internationale gebeurtenissen is het conflict in de steenkoolindustrie tijdelijk min of meer op den achtergrond gedrongen. Ook de voorvallen op de rubbermarkt hebben groote belangstelling getrokken. Onmiddellijk nadat bekend was geworden, dat de restrictie bepalingen van het plan Stevenson voor de komende drie maanden ongewijzigd zouden blijven, heeft een scherpe daling in den prijs van rubber plaats gevonden, waardoor ook de aandeelenmarkt tot op zekere hoogte werd medegesleept. De beleggingsafdeling echter is voortdurend vast gebleven.

Ten onzent hebben de omzettingen in de meeste beurs- afdelingen vrijwel geen betekenis gehad. Behoudens een enkele uitzondering echter is de algemeene stemming wel vast gebleven. Dit is ook het geval geweest voor de beleggingsmarkt, waar in het bijzonder ook de Duitse obligaties weder goed gezocht zijn geweest. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 106%, 106½, 106¼/16; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100½, 100%, 100¼/16; 7 pCt. Ned.-Indië: 100%, 100¼/16, 100¼/16; 5 pCt. Mexico £ 100—1000: 115¼/16, 111¼/16; 10%; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 80¼, 81¼, 81; 8 pCt. Sao Paulo: 105%, 105%, 105.

Van de verschillende aandeelen hebben *rubbersoorten* in het middelpunt der belangstelling gestaan, om dezelfde reden, welke hierboven reeds ten aanzien van de markt te Londen werd genoemd. De reactie is vooral voor de minder courante aandeelen van betekenis geworden. Het vrij snelle herstel echter, dat heeft plaats gevonden, toen bleek, dat de rubberprijs niet een voortdurend dalende richting insloeg, heeft erop gewezen, dat hier niet uitsluitend bona fide verkoopen, doch voor een goed deel aanvallen van de contramine grooten invloed hebben uitgeoefend. Dit was des te gemakkelijker, omdat tegenover het op een bepaalden dag geconcentreerde aanbod geen vraag van betekenis kon worden gesteld. De markt heeft hierdoor een min of meer nerveuzen aanblik verkregen, althans in de eerste dagen en in het midden van de berichtperiode. Nadat echter een herstel was ingetreden, is de stemming veel kalmer geworden, waarmede een zekere stabilisatie van het koerspeil gepaard is gegaan. Amsterdam Rubber:

313 $\frac{1}{2}$ %, 306 $\frac{7}{8}$ %, 314 $\frac{1}{8}$ %; Deli Batavia: 237, 229 $\frac{1}{4}$ %, 237; Hessa Rubber: 434, 426, 448, 442; Java Caoutchouc: 173 $\frac{1}{2}$ %, 172 $\frac{1}{2}$ %, 178; Kali Telepak: 300, 304, 312, 316 $\frac{1}{2}$ %; Kendeng Lemboe: 400 $\frac{1}{2}$ %, 392 $\frac{1}{2}$ %, 410; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 366, 359, 365; Preanger Rubber: 172, 168 $\frac{1}{2}$ %, 174 $\frac{1}{4}$ %; R'dam Tapanoeli: 146 $\frac{1}{4}$ %, 142 $\frac{1}{2}$ %, 149 $\frac{1}{2}$ %; Serbadjadi: 314 $\frac{1}{4}$ %, 313 $\frac{1}{4}$ %, 314; Sumatra Caoutchouc: 294 $\frac{1}{2}$ %, 280, 289; Verg. Ind. Cultuur Ondernemingen: 175, 168 $\frac{3}{4}$ %, 174 $\frac{3}{8}$ %.

De overige rubrieken aan onze markt hebben een zelfstandig verloop gehad, in dier voege, dat zij door den gang van zaken op de rubbermarkt niet beïnvloed zijn geworden. In het bijzonder was dit het geval voor *suikeraandeelen*. Ondanks de minder gunstige berichten omtrent den oogst in Nederlandsch-Indië — welke vooral door de droogte schijnt te zijn geschaad — heeft de suikerafdeeling een voortdurend opgewekte stemming aan den dag gelegd. Ten aanzien van aandelen H.V.A. werd dit ten deele verklaard door buitenlandsche aankopen, welke men ter beurze meende op te merken. Voor de overige suikeraandeelen echter heeft deze overweging niet gegolden, zoodat als conclusie kon worden aangenomen, dat de beurs de bedoelde berichten niet als funest voor de suikermaatschappijen beschouwt. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 166, 168, 168 $\frac{1}{2}$ %; Handels Verg. Amsterdam: 624 $\frac{1}{4}$ %, 634 $\frac{1}{4}$ %, 639 $\frac{1}{2}$ %; Java Cultuur Mij.: 343 $\frac{1}{2}$ %, 345; Krian: 143 $\frac{1}{2}$ %, 148 $\frac{1}{4}$ %; Moorman: 445, 442, 449, 457; Ned.-Ind. Suiker Unie: 242 $\frac{1}{2}$ %, 245, 244 $\frac{1}{4}$ %; Pagottan: 280, 283, 270 (ex div.), 274; Poerworedjo: 106 $\frac{7}{8}$ %, 107, 110; Tjepper: 650, 645, 648; Watoetoelis Poppoh: 750 $\frac{1}{2}$ %, 760, 790.

Tabaks-aandeelen waren voortdurend zeer rustig van toon, met slechts geringe koersveranderingen, welke echter meendeels omhoog gericht zijn geweest. Arendsburg: 549 $\frac{1}{2}$ %, 551 $\frac{1}{2}$ %; Besoeki Tabak: 235, 240, 246; Deli Batavia: 428 $\frac{1}{2}$ %, 435, 442 $\frac{1}{2}$ %, 441 $\frac{1}{2}$ %; Deli Mij.: 404 $\frac{1}{4}$ %, 411 $\frac{1}{2}$ %, 410 $\frac{1}{4}$ %; Senembah Mij.: 405, 409, 418 $\frac{1}{2}$ %, 413; De Oostkust: 194, 196 $\frac{1}{4}$ %, 195 $\frac{1}{4}$ %.

De *petroleumafdeeling* heeft grooten weerstand getoond. Aandeelen Koninklijke Petroleum Maatschappij werden bijna niet aangetast door de scherpe daling van dit fonds aan de beurs van Parijs. Uit den aard der zaak kon de daling hier niet hevig zijn, omdat de lagere waarde in Frankrijk voor ons land werd gecompenseerd door de stijging van den koers van den franc, doch het groote aanbod, dat op sommige dagen is ontstaan, had onder minder gunstige omstandigheden toch een zekeren lokalen druk kunnen uitoefenen. Van de bijsoorten verdienen aandeelen Poudawa vermelding, welke uit de markt werden genomen in verband met het bericht, dat het royalty contract met de Bataafsche Petroleum Mij. van kracht is geworden. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 357 $\frac{1}{2}$ %, 358, 360; Gev. Holl. Petr. Cie: 178 $\frac{3}{8}$ %, 177 $\frac{1}{2}$ %; Kon. Petr. Mij.: 376 $\frac{1}{8}$ %, 375 $\frac{3}{4}$ %, 378; Perlak Petroleum: 81 $\frac{1}{8}$ %, 82, 80 $\frac{1}{2}$ %; Poudawa: 45 $\frac{3}{4}$ %, 45 $\frac{1}{4}$ %.

Voor *schepvaart-aandeelen* is een lichte reactie ingetreden, in het bijzonder voor de Indische soorten, als reactie op de jongste krachtige koersverbeteringen in deze fondsen. Holland-Amerika Lijn: 46, 48 $\frac{1}{4}$ %, 47; Java-China-Japan Lijn: 117 $\frac{1}{4}$ %, 116 $\frac{1}{2}$ %; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 96 $\frac{3}{4}$ %, 94 $\frac{1}{2}$ %, 95 $\frac{1}{2}$ %; Ned. Scheepvaart Unie: 182 $\frac{1}{4}$ %, 181 $\frac{1}{2}$ %, 181 $\frac{1}{4}$ %; Stoomvaart Mij. Nederland: 179 $\frac{1}{4}$ %, 179 $\frac{1}{4}$ %, 180.

In de afdeeling voor *binnenlandsche industriële fondsen* hebben aandeelen in kunstzijdefabrieken nogal scherp fluctueerd. Ten slotte is een koersverbetering ingetreden, welke veel van het in de vorige week geleden verlies goed heeft gemaakt. Centrale Suiker Mij.: 117, 119 $\frac{1}{2}$ %, 121, 120 $\frac{1}{2}$ %; Hollandsche Kunstzijde Ind.: 92, 94 $\frac{1}{4}$ %, 94 $\frac{1}{2}$ %; Jurgens: 166, 161 $\frac{1}{4}$ %, 164 $\frac{1}{4}$ %; Maekubee: 118, 119, 123; Ned. Kunstzijdefabriek: 254 $\frac{1}{2}$ %, 272, 279 $\frac{3}{8}$ %; Philips Gloeilampenfabriek: 345, 342 $\frac{1}{2}$ %, 342.

De *nijnsafdeeling* heeft geen aanleiding tot bijzondere bespreking gegeven. Alg. Exploratie Mij.: 116 $\frac{1}{2}$ %, 117, 116; Billiton te Rubr.: 722, 723 $\frac{1}{2}$ %; Redjang Lebong: 266, 265, 268 $\frac{1}{4}$ %; Singkep Tin Mij.: 390, 392 $\frac{1}{2}$ %, 394 $\frac{1}{2}$ %.

Van de markt voor *bankaandeelen* kan hetzelfde worden gezegd. Amsterdamsche Bank: 161 $\frac{1}{4}$ %, 162, 163 $\frac{1}{4}$ %; Incasso Bank: 117 $\frac{1}{4}$ %, 117 $\frac{1}{2}$ %; Javassche Bank: 359 $\frac{1}{2}$ %, 360; Koloniale Bank: 190 $\frac{1}{4}$ %, 190 $\frac{1}{4}$ %, 190 $\frac{20}{32}$ %; Ned.-Ind. Handelsbank: 168, 167 $\frac{1}{2}$ %; Ned. Handel Mij.: 155, 154 $\frac{1}{2}$ %, 152 $\frac{1}{4}$ %, 157 $\frac{1}{4}$ %; R'damsche Bankverg.: 75 $\frac{1}{2}$ %, 74, 72 $\frac{1}{4}$ %; Twentsche Bank: 136.

De *Amerikaansche markt* is zeer vast geweest, in overeenstemming met de reeds gereleveerde stemming te New York. De omzetten aan onze beurs bleven evenwel binnen bescheiden grenzen. Anaconda Copper: 102 $\frac{1}{16}$ %, 103 $\frac{7}{8}$ %, 104 $\frac{1}{8}$ %; Studebaker: 60 $\frac{1}{2}$ %, 56 $\frac{3}{4}$ %, 57 $\frac{3}{4}$ %; United States Steel Cy.: 147 $\frac{1}{8}$ %, 151 $\frac{11}{16}$ %, 152; Atchison Topeca: 141, 140, 141 $\frac{1}{2}$ %; Baltimore & Ohio: 103, 104 $\frac{1}{4}$ %, 103 $\frac{3}{8}$ %; Erie: 35 $\frac{1}{4}$ %, 33 $\frac{1}{2}$ %, 33 $\frac{5}{16}$ %; Union Pacific: 155 $\frac{1}{4}$ %, 156 $\frac{1}{4}$ %, 156 $\frac{7}{8}$ %; Wabash Railway: 46 $\frac{31}{32}$ %, 45 $\frac{25}{32}$ %, 46 $\frac{13}{16}$ %.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 10 Augustus 1926.

Volgens de laatste particuliere ramingen wordt de opbrengst van de wintertarwe in de Vereenigde Staten op 620 miljoen Bushels en die der zomertarwe op 213 miljoen Bushels geraamd. Sommige experten zijn zelfs van meening, dat deze cijfers, wat de wintertarwe betreft, nog te ongunstig zijn voorgesteld. De dorschresultaten blijken dan ook van dien aard te zijn, dat het officieele rapport van Washington, hetwelk morgen kan worden tegemoetgezien, er belangrijk gunstiger zal uitzien dan dat per 1 Juli jl. Onder deze omstandigheden kon van een rijzing te Chicago geen sprake zijn. De markt verliep in de vorige week tamelijk kleurloos, met bijna geen dagelijksche verschillen. De goede vraag van de zijde der Amerikaansche molens voor de nieuwe Hardwinter tarwe hield een daling tegen. Minder vast was de markt te Winnipeg, waar in de afgelopen week de noteeringen circa 3 d.c. omlaag gingen. Men maakt zich schijnbaar over den Canadeeschen oogst niet ongerust. Particuliere ramingen loopen sterk uiteen. De eene autoriteit spreekt van een opbrengst van 300 miljoen bushels, terwijl een andere, evencens betrouwbare expert, van 390 miljoen spreekt. Indien mocht blijken dat de meest voorzichtige schatter gelijk mocht hebben, dan is toch een goede oogst in Noord-Amerika verzekerd, daar de Vereenigde Staten alleen een vooruitgang van circa 150 miljoen bushels hebben te noteeren.

In afwachting van de officieele oogstrapporten van Noord-Amerika hebben ook de verbruiksmarkten in Europa een afwachtende houding aangenomen. In Engeland vonden stoomende partijen Manitoba en nieuwe Hardwinter nog wel koopers, maar groot waren de omzetten niet.

De weersgesteldheid in Europa bleef in de afgelopen week zeer gunstig en indien het warme droge weer blijft voortduren, zullen de meeste landen van West-Europa hun tarwe voor een groot gedeelte in goeden staat binnen krijgen. Van Rusland en Roemenië is van aanbod van nieuwe tarwe nog niet veel te bemerken. Volgens de schaarsche berichten, welke ter beschikking staan, zou de tarweoogst in Rusland zich in perfecten staat bevinden en men verwacht, dat dit land zich eerstdaags wel als verkooper zal aannemen. Uit Roemenië is dit al reeds het geval, alhoewel minder gunstige berichten omtrent de weersgesteldheid het aanbod van nieuwe tarwe grotendeels hebben doen verstommen.

In Amerika heft rogge onder den invloed gestaan van de verdrvenen belangstelling in Europa. Chicago liep bijna dagelijks terug en tenzij Amerika in het land zelf voor zijn roggeoogst emplooi weet te vinden, zal de prijs verder moeten teruggaan, om attractie te kunnen opwekken, want Rusland staat klaar, om de verbruikers in Europa met nieuwe rogge te voorzien tot prijzen, welke zich ver onder de Amerikaansche noteeringen bewegen. Eenige zaken kwamen dan ook reeds tot stand. Voor Poolse rogge is de stemming evencens gemakkelijker geworden. Tot lagere prijzen is het aanbod in de laatste dagen weer toegenomen. Roemenië is evencens met nieuwe rogge aan de markt.

Het verloop der maïs-markt in Chicago gedurende de afgelopen week levert weinig stof tot bespreking. In doorsnee was de stemming niet vast, doch van een belangrijke prijsdaling kan toch ook niet gesproken worden. Daar eenige export momenteel niet plaats vindt, is de markt alleen afhankelijk van de verbruikstoestanen in het land zelf, waarbij de stand van den nieuwen oogst tevens een groote rol speelt, vooral wat betreft de December-noteeringen. De laatste particuliere ramingen waren van dien aard, dat export van Amerika in langen tijd niet is te verwachten, tenzij de prijzen op een veel lager niveau komen. Klachten over onvoldoende stand blijven zich voordoen. Het aanstaande officieele oogstrapport zal dienaangaande wel meer licht verschaffen.

In Argentinië bleven de verschepingen ook in de afgelopen week weer betrekkelijk klein. Behalve de schaarschte aan vrachtruimte was ook het vochtige weer oorzaak van vertraging in de maïsbeweging. Onder deze omstandigheden waren de markten in Argentinië aan den vasten kant, vooral toen in den loop der week de vraag in Engeland weder opleefde. Verschillende ladingen per September, alsmede eenige onder lading zijnde booten konden tot de volle vraagprijzen in Engeland koopers vinden. Op het Continent werd de rijzing zeer schoorvoetend gevolgd; het was echter niet mogelijk tot de hogere vraagprijzen daar koopers te vinden. Stoomende partijen op Rotterdam, Antwerpen en Hamburg zijn dan ook heel wat minder waard, dan op Engeland stoomende partijen, zoodat in vele geval-

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Atrés			Soorten	9 Aug. 1926	2 Aug. 1926	10 Aug. 1925
	Tarwe Juli	Mais Juli	Haver Juli	Tarwe Aug.	Mais Aug.	Lijnzaad Aug.				
7 Aug. '26	138 1/2 ¹⁾	83 1/2 ¹⁾	41 1/8 ¹⁾	13,50 ¹⁾	6,85 ¹⁾	17,65 ¹⁾	Tarwe (Manitoba III) .. ¹	15,80	16,40	* 18,—
31 Juli '26	157 1/2 ¹⁾	77 1/8	41 1/8	13,60	6,75	17,95	Rogge (No. 2 Western) .. ¹	11,75	11,90	13,15
7 Aug. '25	166 1/8 ¹⁾	105 ¹⁾	42 1/8 ¹⁾	14,70	9,85	21,75	Mais (La Plata)	170,—	171,—	249,—
7 Aug. '24	129 1/8 ¹⁾	113 1/2 ¹⁾	48 3/4 ¹⁾	15,80 ¹⁾	10,— ¹⁾	23,95 ¹⁾	Gerst (48 lb. malting) ... ²	185,—	190,—	260,—
7 Aug. '23	97 1/4 ¹⁾	76 1/8 ¹⁾	35 ¹⁾	10,60 ¹⁾	8,10 ¹⁾	20,60 ¹⁾	Haver (Canada 3)	10,05	10,60	13,—
20 Juli '14	82	56 3/8	36 1/2	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) .. ¹	12,—	11,90	14,60
							Lijnzaad (La Plata)	378,—	387,—	477,—

¹⁾ per September.

¹⁾ per 100 KG. ²⁾ per 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG. * No. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	1/7 Aug. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	1/7 Aug. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	1926	1925
Tarwe.....	31.348	947.764	705.944	—	7.731	16.454	955.495	722.398
Rogge.....	2.727	170.763	133.861	100	1.016	—	171.779	133.861
Boekweit.....	500	13.581	16.580	—	855	150	14.436	16.730
Mais.....	10.706	549.908	412.417	1.035	68.425	48.673	618.333	461.090
Gerst.....	8.007	225.504	104.539	50	6.965	4.018	232.469	108.557
Haver.....	4.365	146.046	120.586	—	2.165	150	148.211	120.736
Lijnzaad.....	1.132	144.190	123.887	470	142.086	35.552	286.276	159.439
Lijnkoek.....	4.947	156.791	124.101	—	—	—	156.791	124.101
Tarwemeel.....	2.349	36.025	71.619	456	8.847	11.750	44.872	83.369
Andere meelsoorten....	90	9.307	3.470	—	—	—	9.307	3.470

len houders van maïs op het Continent met succes naar Engeland herverschepen konden. Ook Donamaïs werd door Engeland gekocht tot prijzen, welke op het Continent op geen stukken na te maken zijn. Onder die omstandigheden is dan ook het aanbod van Roemenië van spoedige maïs op Continentale havens zoo goed als nihil. Bovendien betalen ook de streken aan den Boven-Donau hogere prijzen, dan in West-Europa op het vasteland te bedingen zijn. Wat den nieuwen oogst in Roemenië betreft, hiervan kunnen slechts de schitterende oogstberichten worden herhaald. Er werden naar Rotterdam reeds eenige zaken per October/November verlading afgesloten. De gevraagde prijzen zijn echter nog niet van dien aard, om een algemeen kooplust te kunnen opwekken.

De Augustus-afloadingen van Rusland komen slechts zeer langzaam tot stand. Een indertijd naar onze markt afgesloten lading werd teruggekocht, hetgeen een vaste stemming op de termijnmarkt per September teweegbracht, welke echter later ten gevolge van de slechte consumptievraag weder verloren ging. De afzet van aangekomen Platamaïs is zeer onbevredigend en kan slechts met gevoelige offers plaats vinden.

Van gerst bleef ook in de afgelopen week het aanbod groot, vooral van nieuwe Russische en Donaugerst, zonder de koopers te kunnen animeeren, zoodat de prijzen voortdurend omlaag liepen. In Engeland was de vraag beter, zoodat eenige ladingen nieuwe Russische gerst konden geplaatst worden. In Duitsland bestond daarentegen geen vraag. Voorloopig zijn de daar opgetaste voorraden ruim voldoende voor de behoeften. Amerika was weder dringend aan de markt, vooral met Canadeesche soorten. De omzetten waren gering.

Voor haver bleef ook weder elke belangstelling afwezig. Houders van aangekomen partijen Canadahaver hielden terdege opruiming, waarbij de prijzen het sterk moesten ontgelden. Van nieuwe zaken is onder de huidige omstandigheden geen sprake. Van Noord-Duitsland wordt eveneens dringend aangeboden, zonder dat dit tot zaken van beteekenis leiden kon.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week aanmerkelijk beter gestemd.

In Amerika, waar van de zijde der consumptie zich groote vraag openbaarde wegens de warmte, toonden raffinadeurs goede belangstelling en kochten flinke partijen disponibile suiker tegen oloopende prijzen, temeer, daar er op het oogmerk gebrek aan vrachtruimte schijnt te bestaan tusschen Cuba en de V. S.

Ook op de termijnmarkt in New York trokken prijzen ietwat aan, hetgeen uit ondervolgende cijfers blijkt:

	Sp. C.	Sept.	Dec.	Jan.	Mrt.
Slot voorafgaande week	4.18	2.41	2.57	2.62	2.64
Opening verslagweek	4.18	2.41	2.57	2.61	2.64
Slot verslagweek	4.21	2.49	2.63	2.68	2.68

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 45.000 tons, de versmeltingen 71.000 tons (tegen 58.000 tons in 1925) en de voorraden 291.000 tons.

Cubasuiker werd verhandeld tot prijzen oloopende tot 2 1/2 d. c. & fr. New York voor prompte verschepping.

De Cuba-statistiek is als volgt:

	1926	1925.	1924
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 31 Juli	28.646	42.965	29.417
Totaal sedert 1/12 tot 31/7	3.952.487	4.410.905	3.480.672
Werkende fabrieken	—	9	2
Weekexport 31 Juli	69.819	87.890	64.255
Totale export sedert 1/1 t. 31/7	2.756.831	3.440.880	2.904.720
Totale voorraad 31 Juli	1.195.658	970.025	570.802

De oogst in Cuba is thans afgelopen en heeft dit jaar bedragen 4.885.000 tons tegen 5.126.000 tons verleden jaar.

In Engeland had een levendige handel plaats op de termijnmarkt, welke sloot op de volgende noteringen:

Augustus	Sh. 13/8 1/2	December	Sh. 14/7 1/2
September....	" 13/10 1/2	Maart '27	" 15/0 1/2
October	" 14/1 1/2	Mei '27	" 15/5 1/4

Voor eenige ladingen Koloniale Suiker echter konden koopers niet meer dan sh. 11/6 1/2 c.i.f. bedingen, hoewel in het begin der week nog sh. 11/7 1/2 was betaald.

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Duitsland 1 Juli	533.000	269.000	469.000
Tsjechoslowakije 1 Juli ...	345.000	235.000	114.000
Frankrijk 1 Juli	197.000	158.000	77.000
Nederland 1 Juli	134.000	66.000	57.000
België 1 Juli	61.000	83.000	39.000
Polen 1 Juli	111.000	95.000	93.000
Engeland 1 Juli	477.000	357.000	317.000

Europa ..	1.858.000	1.263.000	1.166.000
V.S. Atlant. havens 4 Aug. ...	291.000	227.000	171.000
Cuba 31 Juli	1.196.000	970.000	571.000

Totaal .. 3.345.000 2.460.000 1.908.000

Op Java was de markt deze week stiller dan eene week tevoren. Door de VISP werden nog 250.000 picols Melasse verkocht uit oogst 1926 voor f 7,50 tot f 8,— per picol, waarmee de totale verkoopen uit den oogst van dit jaar door de VISP gebracht werden tot 28.048.000 picols.

In de tweede hand veranderde een partij dispouibele No. 16 en hooger tot f 9 1/2 van eigenaar.

Hier te lande was de markt vrij levendig. Ruim aanbod per Augustus deed de prijzen aanvankelijk inzaken, ten gevolge waarvan echter een flinke vraag ontstond en prijzen weer konden aantrekken.

De markt sloot in prijshoudende stemming op de volgende noteringen:

f 16,50 voor Augustus; f 17,125 voor December; f 15,625 voor Maart 1927; f 13,— voor Mei 1927.

De omzet bedroeg deze week ongeveer 6700 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Aug.	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per	Cuba's 96° c.i.f.	
			Aug.	Aug.	
	kristalsuiker basis 99°	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
9 Aug. '26	f 16 ⁹ / ₁₆	33/3	14/6	11/9	4,24
26 Juli '26	" 16 ⁹ / ₁₆	33/3	15/-	11/7 ¹ / ₂	4,14
9 Aug. '25	" 18 ¹³ / ₁₆	35/-	14/6	12/3	4,40
9 " '24	" 26 ⁹ / ₁₆	43/-	20/3	17/9	5,15
	ruwsuiker basis 88°				
4 Juli '14	f 11 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	3,26
	basis 99°	1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.			
	f 14 ¹³ / ₃₂				

KATOEN.

Notering voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands.)

	6 Aug. 1926	30 Juli 1926	23 Juli 1926	6 Aug. 1925	6 Aug. 1924
New York voor Middling ...	18,85 c	19,18 c	18,85 c	24,50 c	31,25 c
New Orleans voor Middling	18,27 c	18,57 c	18,53 c	23,90 c	28,32 c
Liverpool voor Middling ...	9,74 d	10,02 d	9,93 d	13,38 d	17,70 d*)

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '25 tot 30 Juli '26	Overeenkomstige periode				
		1924/25	1923/24			
Ontvangsten Gulf-Havens.	9849	9500	6940			
" Atlant.Havens						
Uitvoer naar Gr. Brittannië				2278	2546	1719
" "t Vasteland etc.				4697	4772	3522
" " Japan.....	1239	932	581			

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	30 Juli '26	Overeenkomstig tijdstip	
		1925	1924
Amerik. havens.....	510	156	224
Binnenland.....	817	211	172
New York.....	55	62	81
New Orleans.....	158	49	51
Liverpool.....	483	324	168

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 4 Augustus 1926.

De sluitingsweek van het seizoen is voor de Amerikaansche katoenmarkt rustig verlopen. Mid American spot in Liverpool sloot op 10.02. Opgemerkt zij, dat de hoogste notering van het seizoen was 13.63 op 17 September jl. en de laagste 9.17 op 5 Juli jl. De totaal-oogst, incl. linters, wordt in het jaarboekje van Mr. Hesters aangegeven als bedragende 17.203.000 balen met een carry-over van 5.362.000 balen, tegen 2.880.000 balen een jaar geleden. Wat in de havens aangekomen is bedraagt bijna een half miljoen balen meer dan het vorig jaar, doch de afname van Groot-Brittannië is ca. 263.000 balen minder. Egyptische soorten worden weinig verkocht tegen weinig varieerende prijzen.

De Amerikaansche garenmarkt blijft rustig bij geringe vraag naar alle soorten twist en weft. De poging van de spinners om de stijging van het ruwe product, zoals deze in de laatste vier weken heeft plaats gehad, te volgen, heeft maar weinig succes, daar koopers over het algemeen met kleine partijtjes tevreden zijn. Gisteren was er een aanzienlijke vraag, zoowel van Indië als van China, naar getwijnde garens, doch de geboden prijzen waren zeer onvoldoende, zoodat om hogere biedingen gevraagd moest worden. Hier en daar hebben spinners in Egyptische garens nog wel wat verkocht, doch het gaat hier ook meest om kleinere partijtjes voor spoedige levering. Over het algemeen klagen twijners over geringe vraag. De moeilijkheid om kolen te krijgen, gevoegd bij de prijsverhoging van deze brandstof, zijn groote belemmeringen voor den handel en fabrikanten van alle soorten katoenen garens hebben een slechten tijd.

De doekmarkt toont weinig verandering. Er is voldoende

de vraag, speciaal van Indië, om maar den schijn te redden en om te verhinderen, dat een volledige stagnatie in zaken zoude intreden. Prijzen zijn vast. In zeer vele gevallen trachten fabrikanten hunne marge te verbeteren om de verhoogde productiekosten te dekken. Biedingen voor hoeveelheden van eenige beteekenis zijn over het algemeen te laag om tot zaken te leiden en daardoor worden slechts kleinere orders geboekt. Tenzij de kolenstaking bijgelegd wordt of er iets meer definitiefs bekend wordt met betrekking tot den nieuwen oogst zal het noodzakelijk zijn, dat koopers en verkoopers wat meer tot elkaar komen wat hun prijs-ideeën betreft, willen zaken ten minste weer hun normalen loop nemen.

28 Juli 4 Aug. Oost. koersen. 27 Juli 3 Aug.
 Liverpoolnoteringen. T.T. op Br.-Indië 1/5³/₄ 1/5³/₄
 F.G.F. Sakellaridis 16,25 16,40 T.T. op Honkong 2/2¹/₈ 2/2¹/₈
 G.F. No. 1 Oomra.. 6,90 6,90 T.T. op Shanghai 2/10¹/₂ 2/10¹/₂

KOFFIE.

Koffie was in de afgelopen week onafgebroken vast ten gevolge van langzame, doch regelmatige stijging der prijzen voor prompte verscheping van Brazilië. (Santos liep ca. 3/- en Rio ca. 1/6 op). De wisselkoers aldaar ging weder omhoog, terwijl de binnenlandsche koffieprijzen in Reis er onveranderd bleven, de limiet der aanvoeren in de haven van Santos werd tegen verwachting niet verhoogd en de voorraden in de afscheepavens stegen slechts onbeduidend. Een en ander was aanleiding tot de geanimeerde stemming, welke ook aan de verschillende termijnmarkten tot uitdrukking kwam in hogere noteringen. Ten onzent steeg het Santoscontract ongeveer 1/2 à 1 ct. en het gemengd contract ongeveer 1 à 1/2 ct. In loco ondergingen de prijzen nog steeds geen verandering ten gevolge van onbevredigende afzet.

Volgens de in het begin dezer maand verschenen statistiek van de firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam, is in Juli de aanvoer geweest als volgt:

	1926	1925	1924
in Europa	691.000	649.000	726.000
in Ver. Staten van Amerika .	822.000	927.000	1.125.000
Totaal	1.513.000	1.576.000	1.851.000

De aanvoeren in Europa en Amerika te zamen gedurende de eerste 7 maanden van het jaar bedroegen 11.608.000 balen tegen 10.626.000 balen in 1925 en 12.467.000 balen in 1924.

De afleveringen in Juli waren:

	1926	1925	1924
in Europa	755.000	689.000	795.000
in Ver. Staten van Amerika .	779.000	836.000	1.017.000
	1.534.000	1.525.000	1.812.000

De afleveringen in Europa en Amerika te zamen gedurende de eerste 7 maanden van het jaar waren 11.932.000 balen tegen 10.397.000 balen in 1925 en 12.116.000 balen in 1924.

Uit bovenstaande cijfers blijkt, dat de belangrijke stijging der afleveringen tegenover verleden jaar nog steeds onveranderd heeft stand gehouden, en dat zij voor de eerste 7 maanden van het jaar nog geen 200.000 balen kleiner zijn dan in het jaar 1924, toen de afleveringen een record-hoogte hadden bereikt.

Dat in de maand Juli de gezamenlijke afleveringen slechts weinig grooter waren dan in 1925 is hoofdzakelijk te wijten aan de omstandigheid, dat Amerika in die maand tegenover de beide vorige jaren een slecht figuur maakte.

De zichtbare voorraad was op 1 dezer in Europa 1.510.000 balen tegen 1.574.000 balen op 1 Juli. In Amerika bedroeg zij 690.000 balen tegen 647.000 balen op 1 Juli.

Het cijfer van den zichtbaren voorraad in Europa en Amerika te zamen bedroeg dus op 1 dezer 2.200.000 balen tegen 2.452.000 balen in 1925 en 2.492.000 balen in 1924.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 Augustus 1926 4.701.000 balen tegen 4.571.000 balen op 1 Juli 1926 en 5.214.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, die op 1 Augustus 1926 3.098.000 balen, op 1 Juli 1926 2.833.000 balen en op 1 Augustus 1925 1.298.000 balen bedroegen).

Ten opzichte van de maand Juli valt nog op te merken, dat de uitvoer van Brazilië veel grooter geweest is dan in de voorafgaande maanden. Rio voerde namelijk uit 349.000 balen tegen 136.000 balen in Juni en 148.000 balen in Mei, terwijl de uitvoer van Santos bedroeg 923.000 balen tegen 647.000 balen in Juni en 616.000 balen in Mei. Van Rio waren ditmaal de verschepingen naar Europa belangrijk

grooter dan die naar Amerika, doch daartegenover waren de uitvoeren van Santos naar Amerika beduidend grooter dan die naar Europa.

Het in het vorig overzicht vermelde, uit Brazilië afkomstige gerucht dat de aanvoeren te Santos op 1 Augustus verhoogd zouden worden van ca. 25.000 balen op ca. 35.000 balen per dag, is onjuist gebleken. Tot nu toe zijn deze aanvoeren althans nog slechts weinig boven de oude limiet gestegen.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 99/6 à 101/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 102/- à 104/-, terwijl zij van Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 86/6 à 87/6.

Van Robusta op aflading zijn de noteeringen op het oogeblik:

Palembang Robusta, Augustus verscheping, 47¼ ct.; Palembang Robusta, Aug./Sept. verscheping, 47¼ ct.; Bencoele Robusta, Aug./Sept. verscheping, 47¼ ct., alles per ½ KG. c.i.f. uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteering van Superior Santos werd deze week verlaagd van 65 ct. op 64 ct. en die van Robusta, waarvan het aanbod schaarsch is, werd verhoogd van 57 ct. op 58 ct.

De noteeringen aan de Rotterdamse Termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei
10 Aug.	56½/8	53¾	52¾	51½/8	55¼	51¾/8	50	48¾/8
3 "	55½/8	53¼	52	50	54¼/8	50½/8	48¾	47
27 Juli	55½/8	53¾/8	52½/8	51	54¾/8	51	49	47½/8
20 "	56¾/8	55	53½/8	51¾	55½/8	52½/8	50¾	48¾

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Sept.	Dec.	Maart	Mei
9 Aug.	\$ 18,04	\$ 17,04	\$ 16,33	\$ 15,90
2 "	" 17,62	" 16,58	" 15,92	" 15,50
26 Juli	" 17,60	" 16,58	" 15,98	" 15,56
19 "	" 17,93	" 17,10	" 16,56	" 16,15

Rotterdam, 10 Augustus 1926.

Rectificatie. In het vorig nummer werden de slotnoteeringen van New York opgegeven als geldende voor de maanden Juli, September, December en Maart, hetgeen moest zijn *September, December, Maart en Mei*.

(Mededeeling van de Vereniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4)	
9 Aug. 1926	291.000	23.975	1.181.000	24.500	749/64
2 " 1926	276.000	23.975	1.102.000	24.300	711/16
26 Juli 1926	270.000	24.375	1.178.000	24.500	721/32
10 Aug. 1925	159.000	33.025	1.381.000	33.000	61/16

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
7 Aug. 1926	97.000	491.000	159.000	837.000
8 " 1925	79.000	439.000	178.000	950.000

1) In Reis.

THEE.

Omtrent de stemming op de theemarkt in de afgelopen week valt weinig nieuws te vermelden. Zoals gewoonlijk het geval is, kwamen nog enkele kavelingen, opgehouden in vorige veiling, tot afdoening, waarbij volle veilingprijzen bedongen konden worden. Toch was de markt zeer stil, ook omdat Londen vakantie had genomen. De Londensche veilingen zullen eerst in de tweede week van Augustus hervat worden.

Amsterdam, 9 Augustus.

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt was deze week wederom stil, zoowel van de St. Lawrence als van de Golf van Mexico. Volgens de rapporten is er te Montreal een opeenhooping van graan; er zijn ongeveer 40 binnenbooten in de haven, die niet gelost konden worden. De

eenige afsluitingen waren: naar Hull tegen 3¼ per qtr. zwaar graan, en naar Antwerpen/Hamburg range tegen 15 cents per 100 lbs. zwaar graan, beide met 15 Augustus cancelling. Van de Golf van Mexico vond slechts één bevrachting plaats, nl. naar Griekenland tegen 4/10½ per qtr. basis één haven.

Ook de suikervrachtenmarkt van West-Indië was kalm. Per Augustus werd een kleine boot van ongeveer 4000 tons lading bevracht van San Domingo naar U.K./Continent tegen 22/6, terwijl voor eerste helft September bevracht werd van Cuba tegen 22/- en 21/6.

De markt van de North Pacific bleef kalm, er was een geringe doch vaste vraag naar booten voor Oct./Nov. Per dezen termijn werd een aantal ladingen gedaan op basis van 31/3 Vancouver, 32/- Prince Rupert naar U.K./Continent.

De vrachten van de La Plata rivier, die eenigszins gezakt waren, zijn na de vacaties weer iets opgeleefd. De tonnages is niet overvloedig en de vrachten zijn dus ook niet geneigd tot dalen. Kleine booten werden bevracht tegen 27/6 tot 28/- van de boven La Plata havens per Augustus, en 25/- werd betaald voor booten van 7000 tons, 10 pCt. Per Aug. is van Bahia Blanca 25/- betaald.

De salpeter vrachtenmarkt bleef levenloos voor alle posities.

De algemeene toestand van de Oostelijke markten bleef ongewijzigd. Van Wladiwostock is de vraag naar ruimte voor boonen voor de komende maanden niet groot en de eenige boeking is een kleine partij per Aug. Wladiwostock/Rotterdam en/of Hamburg tegen 23/9. Voor den nieuwen oogst is momenteel meer belangstelling. Een tankboot werd bevracht voor een lading olie van Dalny naar de gebruikelijke continentale havens tegen 40/- met de optie Hull tegen 42/6. Van Java is nog de vraag bijna uitsluitend naar het Oosten op basis van 12/9 per Aug./Sept. en naar Hong Kong tegen ongeveer 45 cents per picol. Er werd bevracht naar de Moji/Yokohama range per Aug./Sept. tegen 44 sen per picol, basis van 5 havens naar vier.

De vrachten van de Zwarte Zee bleven vast en gedurende de laatste dagen zijn verscheiden booten bevracht tegen 13/3 voor 5400 tons naar het Continent met de gebruikelijke opties. Een 6000 tonner is bevracht voor kolen van Mariupol naar Rouaan tegen 13/3, optie Marseille 11/6. Ofschoon geen bevrachtingen tot stand kwamen, was de markt van den Donau toch flink vast, speciaal voor booten van 3000 tons, 10 pCt., waarvoor 18/- in uitzicht wordt gesteld naar het Continent per Augustus en 18/6 tot 19/- per September.

Van de Middellandsche Zee valt nog geen verandering te vermelden. Tonnage wordt niet overvloedig aangeboden, doch aan den anderen kant vertoonen de vrachten ook geen stijging. Een ertsboot werd bevracht van Les Falaises naar Rotterdam tegen 4/9 en van Huelva naar Garston tegen 9/6. Voor fosfaat is een flink aantal orders voor kleine booten en voor passende booten worden tamelijk goede vrachten betaald. Een 5500 tonner werd bevracht van Sfax naar Gent en Antwerpen tegen 7/-. Van de Golf van Biscaye werd slechts een klein bootje bevracht Bilbao/Rotterdam tegen 4/9.

De kolenvrachtenmarkt leefde na de Augustus bankvacantie wederom op hetgeen mede in verband staat met het feit, dat de gehoopte spoedige regeling van de mijnkwestie in Engeland niet doorging. Vraag was speciaal naar Augustusbooten, doch tot 10 September cancelling werd bevracht tegen hogere vrachten. De vrachten waren o.m.: U.K. 14/6 tot 15/- met 20 Aug. cancelling, Manchester direct 15/6, 16 Aug. cancelling, U.K. 6 Sept. cancelling 14/3. Ook voor Italiaansche bestemmingen werd meer belangstelling getoond en per 16 Aug. werd \$ 4,20 betaald, optie Adriatische Zee \$ 4,50.

RIJNVAART.

Week van 1 t/m 7 Augustus 1926.

De aanvoeren van zeezijde waren beneden het middelmatige. Daarentegen bleven de verschepingen van kolen onverminderd zeer levendig.

De scheepsruimte bleef voortdurend schaarsch, om reden het grootste gedeelte op eigen risico ledig naar de Ruhrhavens sleepte om aldaar kolen te laden.

De daghuren varieerden tusschen 4½ en 5 ct. per ton/dag. De ertsvracht bedroeg gemiddeld f 0,90 met ¼ en f 1,- met ½ lostijd.

Het sleeploon bedroeg gemiddeld 35 ad 40 cts. tarief.

De waterstand bleef gunstig.

In de Ruhrhavens bleef de vraag naar ledige ruimte zeer groot, terwijl de verladings onverminderd zeer druk bleven.

De vracht voor exporthavens naar Rotterdam bedroeg Mk. 2,40 per ton met vrij slapen.